ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ЧЕРКАСЬКОЇ
ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Соціальні сервіси Веб 2.0 та основні напрямки їх використання в освіті

Черкаси
2011

Укладачі:
Фурник І.В. , завідувач лабораторії інформаційних технологій ЧОІПОПП;
Ромадін Р.В., начальник інформаційно-обчислювального центру ЧНУ ім.Б.Хмельницького

Рецензенти:
Богатирьов О.О., доцент ЧНУ ім.. Б.Хмельницького, кандидат фізико-математичних наук;
Шемшур В.М., методист з інформатики ЧОІПОПП

Написання методичного посібника зумовлено передусім тим, що засоби телекомунікацій динамічно змінюються, удосконалюються і все щільніше заповнюють простір сучасної людини. Спілкуючись із вчителями на курсах підвищення кваліфікації з питань впровадження інформаційно – комунікаційних технологій в навчально-виховний процес, приходимо до висновку, що, на жаль, не всі мають достатнє уявлення про телекомунікації і зокрема, про Інтернет, його структуру і можливості.

Методичний посібник присвячено висвітленню сучасних технологій, зокрема соціальним сервісам ВЕБ 2.0

Затверджено на засіданні Вченої ради інституту.
Протокол №1 від 03.03.2009року

Розглянемо деякі серед найбільш вживаних понять, які нині «на слуху»:

Telecommunications - телекомунікація, дальній зв'язок, передавання всіх форм інформації, в тому числі даних, голосу, відео тощо.

Internet (Inet, i-net, Net) – Інтернет, Мережа, Глобальна комп'ютерна мережа, що використовує стандартизовані протоколи (TCP/IP) та об'єднує більше ніж 50 тис. мереж.

Server – комп'ютер або застосування, які надають послуги (сервіси), ресурси або дані клієнтському застосуванню або комп'ютеру (користувачам)

website - от web — паутина, «веб» и site — «место») — это совокупность веб-страниц, доступных в интернете через протоколы HTTP/HTTPS. ...

GSM (від *Global System for Mobile Communications*) - глобальний цифровий стандарт для мобільного щільникового(сотового) зв'язку. Забезпечує послуги передачі даних(в тому числі — **GPRS**), голосової інформації, коротких повідомлень (**SMS)**, факсимільних повідомлень.

GPRS (англ. *General Packet Radio Service* — пакетний радіозв'язок загального користування) — надбудова над технологією мобільного зв'язку GSM, яка здійснює пакетну передачу даних. GPRS дозволяє користувачеві мобільного телефону здійснювати обмін даними с іншими пристроями в мережі GSM і з зовнішніми мережами, в тому числі Інтернет. GPRS передбачає тарифікацію по об'єму переданої/отриманої інформації, а не часу.

GPS (англ. *Global Positioning System* - глобальна система позиціювання) - спутникова система навігації, яку називають GPS. Дозволяє в будь якому місці Землі, майже при будь-якій погоді, також в космічному просторі на відстані до 100 км від поверхні Землі, визначити місцезнаходження і швидкість об'єкту GPS-пристрої(навігатори) продают в багатьох комп'ютерних магазинах.

SKYPE - програмне забезпечення, для голосового звязку через Інтернет між комп'ютерами, а також послуги для зв'язку з абонентами звичайної телефонної мережі.

Оскільки на сьогоднішній день в галузі освіти стоїть на повістці дня питання створення системи неперервної післядипломної освіти, тому використання телекомунікацій (зокрема мережі Інтернет) для реалізації цієї проблеми є надзвичайно вагомим.

Аналіз сучасних моделей дистанційної освіти показує, що в основному використовується, так звана, централізована модель навчання. В основі якої лежить ієрархічна система керування та передачі інформації. Розроблені дистанційні курси із тих чи інших навчальних предметів (наприклад сайти). Власне і організатори освіти в регіонах їй надають перевагу. Мабуть тому, що вона лежить в основі нинішньої системи організації навчання. Але звернемо увагу і на те, що вільне спілкування в мережі (електронна пошта, форуми, блоги, інше) надає можливість також самостійно отримувати знання - дистанційно. Отже поступово, інколи навіть стихійно створюються мережеві спільноти, які із часом самоорганізовуються і складаються із людей, знань, програмного забезпечення, місцевих особливостей, соціуму. Тому дуже важливою частиною дистанційної освіти є участь в спільних телекомунікаційних проектах. Так званих «Мережевих спільнотах». Саме для таких цілей служать так звані соціальні сервіси WEB 2.0.

Що ж це таке? Для початку з'ясуємо, що собою являє Інтернет. Передусім це мережа, яка об'єднує між собою комп'ютери плюс необхідне програмне забезпечення, яке надає можливість спілкуватись в ній. Тобто для того, щоб надіслати повідомлення в мережі комп'ютер має покласти дані в конверт, який називають «пакетом міжмережевого протоколу» і правильно його адресувати. Описувати власне структуру, правила роботи, різноманітні сервіси в нашій статті ми не будемо. Для цього є достатня кількість літератури.

Зупинимось на WEB. Фактично WEB, це є саме наповнення Інтернету. World Wide Web в перекладі з англійської «всесвітня павутина». Взагалі перед людством завжди стояла проблема написання такої книги, читаючи яку, розумієш всі терміни, різноманітні зв'язки та інше. Тому автори використовували так звані «зноски» в яких розкривали зміст термінів, розуміння яких (так вважає автор або редактор) необхідне для розуміння твору

в цілому. Зрозуміло, що помістити таку кількість «зносок», яка б в повній мірі задовольняла читача (автора) неможливо. Об'єм книги обмежений вагою, розміром, і т.д. Що стосується електронного варіанту, то в тексті також виділяються ключові слова, які вказують користувачеві на те, що існує додаткова інформація, яка знаходиться на іншій сторінці або ж, якщо говорити про мережі то на іншому комп'ютері. Власне в самій додатковій інформації можуть бути ключові слова - «посилання» на іншу сторінку, комп'ютер і т.д. Тобто утворюється дуже об'ємний текст – гіпертекст. Система переплетених взаємозв'язків нагадує павутину. Отже зазначимо, що ***ключове слово - посилання визначає автор***.

WWW являється однією із наймолодших послуг, яка народилась в 1990 році і на кінець 1993 року стала найбільш популярним сервісом. Чому послуга така популярна? Тому, що на WEB – серверах можна знайти різноманітну інформацію із різних галузей знань, яка розміщається на WEB –сторінках, які об'єднані між собою гіперпосиланнями. Об'єднання якоїсь кількості сторінок за певним змістом називають WEB – сайтом. Керує ними адміністратор сайту. ***Він визначає*** також об'єкти, які будуть гіперпосиланнями. Отже можна сказати що, WEB першого покоління це епоха сайтів.

Термін "WEB 2.0" ввів Тім О'Рейлі (Tim O'Reily). 30 вересня 2005 він написав статтю, в якій розповів про нову концепцію WEB. Якщо коротко то це епоха, коли в основі Інтернету лежать не стільки сайти, інформація на яких жорстко запрограмована авторами та адміністраторами, а спеціальне потужне програмне забезпечення, яке дозволяє звичайним ***відвідувачам сайту визначати його наповнення, ключові слова,*** ділитися своїми знаннями із іншими відвідувачами сайту. Тобто, Інтернет нового покоління — це вже не просто технічний засіб, який об'єднує між собою комп'ютери, а скоріше, засіб спілкування, який дозволяє людям вільно спілкуватися.

Тому віртуальний простір, який створено мережею Інтернет та засобами WEB 2.0 призвів до створення віртуальних спільнот. Термін «віртуальна спільнота» був введений Горвардом Рейнольдом – дослідником соціальних відносин у мережі. Він визначив віртуальні спільноти як

соціальні об’єднання, які виростають із Мережі, коли група людей підтримує відкрите обговорення досить довго і толерантною. Оскільки Комп'ютерна мережа Інтернет поєднує між собою не тільки комп'ютери, документи але й людей, організації, тому маємо справу вже із *соціальною мережею***.** Сьогодні категорія «мережевої спільноти» активно використовується соціальними науками і дає змогу поглибити наше розуміння соціальних феноменів. *Мабуть в найближчі роки значно зросте роль теорії імовірності і в у прогнозуванні соціальних змін в нашому суспільстві.* Якщо ж говорити про освіту, то використання різноманітних мереж (в тому числі і телефонних), призводить також до утворення спільнот, які розв'язують ті чи інші проблеми, пов'язані як і з соціумом, так і певними галузями знань в освіті. Така система динамічно розвивається і її стійкість не в однодумності, а в розмаїтості. Такі моделі застосовуються і для обміну знаннями між вчителем та учнем, кожен із учасників в мережі може бути в свою чергу як «учнем» так і «вчителем». Важливо також і те, що кожен із учасників незалежний від того, коли і як він бере участь в колективній діяльності. Такі спільноти дають змогу як провести дискусії, так і зробити дослідження в різноманітних сферах людської діяльності. Причому кількість учасників може бути надзвичайно великою. Крім цього це люди, яких дійсно цікавлять ті питання, які розглядаються спільнотою.

Отже Web 2.0 — це не зовсім нова технологія, а скоріше зміна способу використання наявних технологій, перехід від монопольного наповнення сайтів адміністратором до поєднання сайтів, які наповнюються користувачами Мережі. Соціальні Сервіси Веб 2.0 це сучасні телекомунікаційні засоби, мережеве програмне забезпечення, які забезпечують групову взаємодію. Ці групові дії включають:

- Персональні дії учасників: записи думок (БЛОГ або ВіКі-ВіКі); замітки і анотування чужих текстів (БЛОГ, ДЕЛІШЕС) розміщення медійних файлів (ФЛІКР - фотографії), Ютьюб (видеокліпи), подкасти (podcasts, радіопередачі)
- створення на основі геоінформаційної системи Google maps тематичних сервісів
- комунікації учасників між собою (мессенджери)/

Серед різноманіття способів класифікації сервісів ВЕБ 2.0 найбільш простою є, користувацька класифікація:

1. Мережеві щоденники
2. Спільний пошук інформації
3. Спільне зберігання закладок
4. Спільне зберігання метафайлів: фотографії, схеми, малюнки, презентації, відео, документи, карти знань, аудіозаписи
5. Спільне редагування документів, електронних таблиць
6. Колективне редагування гіпертекстів

1. Мережеві щоденники.

Спочатку з'ясуємо що означає термін «блог». Походить від англійського слова, що позначає дію – Web-logging або блогінг – вхід у Всесвітню павутину або веб, у якій людина веде свою колекцію записів. Як правило це особисті записи, що нагадують щоденник. У блозі прийнятий зворотній порядок публікації записів. Нові повідомлення записуються зверху.

Блог є своєрідним персональним інформаційним помічником, що зберігає записи й посилання. Це такий помічник для впорядкування думок із використанням комп'ютера. На відміну від електронної пошти зручніший бо не потребує розсилання свої записів на електронні скриньки друзів, колег. Автори блогів можуть об'єднуватись в так звані спільноти. Тобто об'єднання, які мають певні спільні інтереси.

2.Спільний пошук і зберігання інформації

Звично пошук інформації в мережі Інтернет організовується з використанням пошукових машин (сервери, обладнання), прописуючи ключові слова, фрази. Як результат отримуємо якусь кількість сайтів на яких є в тому чи іншому вигляді (дуже часто не зовсім так як, би нам хотілось) відповідь на наш запит. Щоб зменшити кількість сайтів, які видає пошукач користувач засобами логіки намагається оптимізувати підбір сайтів. Зазначимо не завжди успішно. Звичайно компанії, які утримують такі пошукові машини постійно їх удосконалюють з метою оптимізації пошуку інформації.

На сьогоднішній день відбувається створення нового типу спільнот – мережевого. Сучасні технологічні засоби інтернету дають можливість конструювати вчителям ситуації професійної і повсякденної взаємодії. Тобто того соціуму, в якому вони проживають, працюють. Членство у спільноті для обміну знаннями передбачає, що людина володіє знаннями з певної галузі знань. Тобто відслідковуючи і підбираючи інформацію у Веб – просторі, використовуючи сервіси колективного зберігання закладок, зареєстрований користувач може залишати в системі посилання на ВЕБ-сторінки, що його зацікавили. На сьогоднішній день існує досить великий вибір соціальних сервісів, які пропонують користувачам зберігати свої закладки. Першим сервісом, який надав ці можливості, був ДЕЛІШЕС. Назва сервісу походить від назви сайту Del.icio.us. Подібний російський сервіс bobdobr.ru надає можливість додати соціальну закладку(тег) до списку доступ до якої можливий з будь якого комп'ютера в світі – як самому користувачеві так і за його бажанням будь кому.

Більше того. Сучасні пошукові машини (їх двигуни) дають можливість створити свої власні індивідуальні або колективні пошукові машинки. Пошук можна адаптувати до певної тематики і до певної спільноти. Цікавою є Swicki.com

Її можливості:

- налаштовується під індивідуального користувача
- сама навчається по історії запитів користувачів
- видає результати пошуку більш чітко до вашої тематики
- показує «хмару» популярних запитів
- дає змогу вбудовувати результати пошуку в структуру будь якого сайту

Для прикладу розглянемо організацію пошукової машини користувачем на Swicki.com. Розпочинаємо із першого кроку налаштування – Customize. Визначаємо тематику пошукової машини наприклад SCHOOL INFORMATICA. В полі TOPIC зазначаєм зону для пошуку для даної тематики. Далі вибираємо формат виведення (текст, відео).

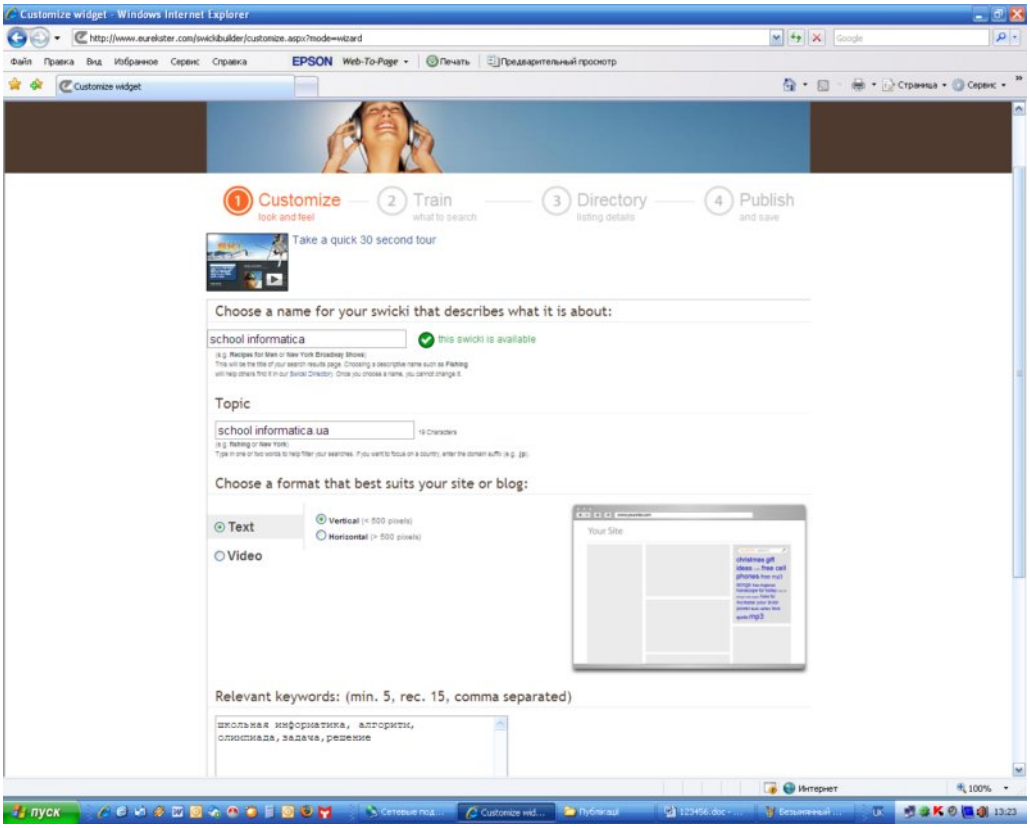
Customize widget - Windows Internet Explorer
http://www.eurekster.com/swickibuilder/customize.aspx?mode=wizard
Customize
look and feel
Train
what to search
Directory
listing details
Publish
and save
Take a quick 30 second tour
Choose a name for your swicki that describes what it is about:
school informatica
this swicki is available
Topic
school informatica ua
Choose a format that best suits your site or blog:
Text
Video
Vertical (< 500 pixels)
Horizontal (> 500 pixels)
Relevant keywords: (min. 5, rec. 15, comma separated)
школьная информатика, алгоритм,
олимпиада,задача,решение

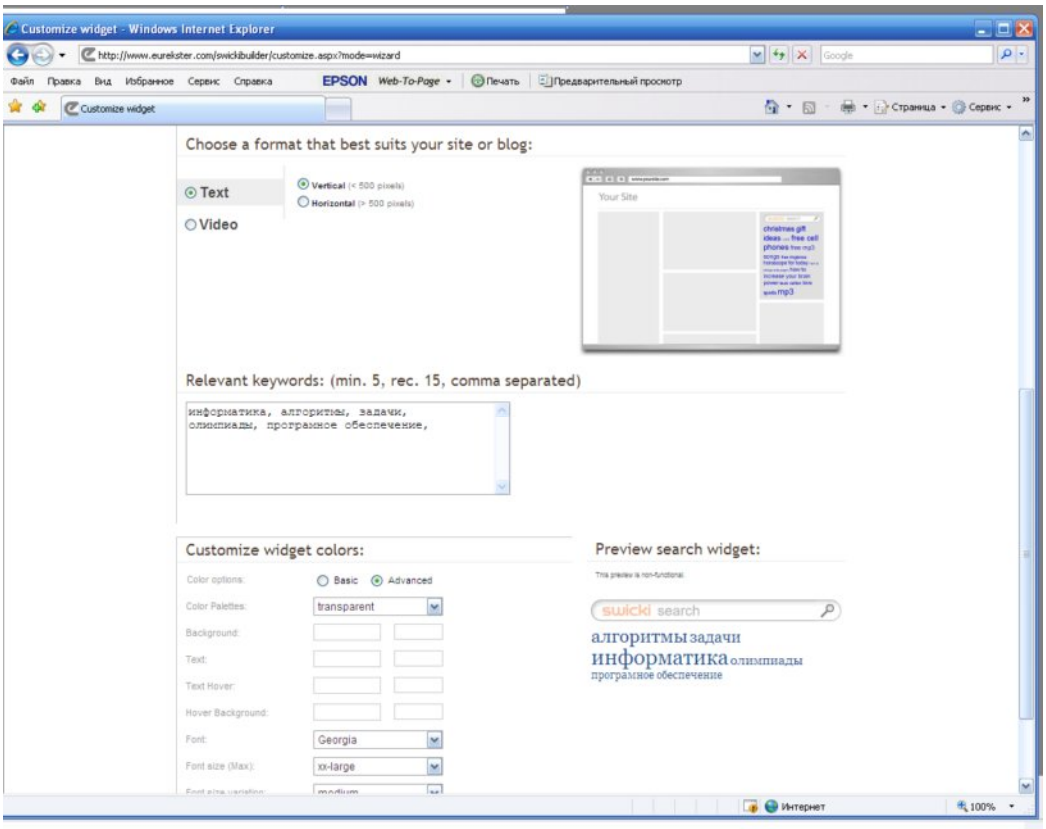
Customize widget - Windows Internet Explorer
http://www.eurekster.com/swickibuilder/customize.aspx?mode=wizard
Choose a format that best suits your site or blog:
Text
Video
Vertical (< 500 pixels)
Horizontal (> 500 pixels)
Relevant keywords: (min. 5, rec. 15, comma separated)
информатика, алгоритмы, задачи,
олимпиады, программное обеспечение,
Customize widget colors:
Color options:
Basic
Advanced
Color Palettes:
transparent
Background:
Text:
Text Hover:
Hover Background:
Font:
Georgia
Font size (Max):
xx-large
Preview search widget:
This preview is non-functional
swicki search
алгоритмы задачи
информатика олимпиады
программное обеспечение

Далі прописуємо ключові слова для пошуку не менше п’яти. У нас це *ИНФОРМАТИКА, АЛГОРИТМЫ, ЗАДАЧИ, ОЛИМПИАДЫ, ПРОГРАММНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ* . Як видно із малюнку пошукова машина показує результати пошуку у вигляді хмари тегів. Чим більша вага окремого тегу у середині знайдених матеріалів, тим більший шрифт, яким надруковано слово. Застосувавши NEXT – опція в кінці сторінки, при правильному заповненні відповідних полів нам буде запропоновано виконати наступний крок **Train,** де ми визначимо сайти для пошуку та сайти на яких пошук не проводити. Наступний крок **Directory** . Визначимо групу(каталог) в яку ввійде наш пошукач. Наприклад *Computer.* І нарешті останній крок **Pablish** визначаємо де будемо розміщати матеріали. В результаті оримуємо свій зареєстрований пошукач та його URL адресу http://school-informatica-swicki.eurekster.com/.

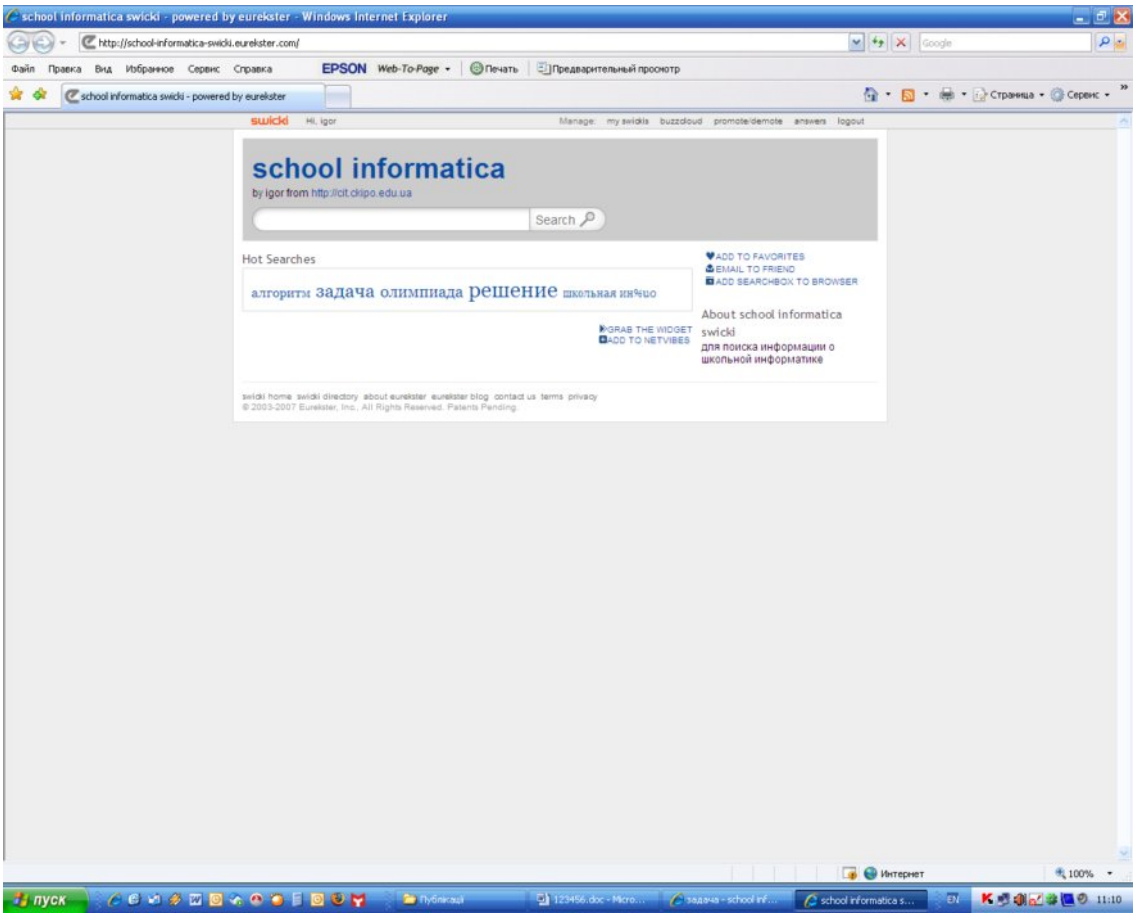

Розглянемо одну із технологій Web 2.0 — вікі. Вікі — це веб-сайт або інша гіпертекстова збірка документів, що дозволяє користувачам самостійно змінювати зміст сторінок на ньому. Досить часто цю назву застосовують також до програмного забезпечення, яке використовується для створення такого сайту.

Терміни Вікі (з великої літери) та ВікіВікіВеб (*WikiWikiWeb*) як правило використовують, коли мова йде конкретно про *Portland Pattern Repository* — перший вікі в історії. Щоб запобігти неоднозначності, варто використовувати слово з малої літери для вікі-сайтів загалом.

Слово вікі походить з гавайської мови й означає «хуткий» або ж «надшвидкий». (Як у відомому анекдоті про Хуткого Гонзалеса).

Часом замість слова вікі використовують віківікі або ВікіВікі.

Першим вікі став *Portland Pattern Repository*, створений Вордом Канінгемом у 1995 році. Канінгем вигадав і назву «вікі», і концепцію — і сам створив перше втілення системи вікі. Як було згадано вище, тільки перший вікі слід називати Вікі (з великої літери) або ж ВікіВікіВеб (*WikiWikiWeb*). Вікі Ворда Канінгема залишається одним з найпопулярніших вікі-сайтів.

Канінгем узяв термін вікі від «вікі вікі», тобто «хутких» автобусиків, що функціонували в аеропорту Гонолулу. Вікі вікі — це було перше гавайське слово, яке Канінгем вивчив під час першого відвідання островів, коли працівник аеропорту сказав йому їхати з одного терміналу в інший автобусом вікі-вікі. За словами самого Канінгема, «Я обрав термін вікі-вікі, щоб замінити надто хутку думку назвати цю штуку „хуткою мережею“.»

Вікі зазвичай працюють за такою філософією: краще, щоб помилку було легко виправити, ніж щоб її було важко зробити. Тож вікі, будучи дуже відкритими, мають також і різні засоби для перевірки правильності недавніх змін у сторінки. Найвизначніший із таких засобів майже на кожному вікі — це так звана сторінка «Недавніх змін», на якій відображено список або конкретної кількості останніх редагувань, або список усіх редагувань, які було зроблено за даний проміжок часу. Деякі вікі дозволяють також фільтрувати зміни, так щоб незначні зміни, або зміни, які було створено скриптами для автоматичного

імпортування (зазвичай їх називають «боти» від англійського *bots*) — можна було виключати зі списку.

Відкрита філософія більшості вікі — дозволяти будь-кому змінювати вміст — не гарантує, що наміри таких редакторів завжди добрі. Більшість публічних вікі уникають обов'язкових реєстраційних процедур. Однак багато з найбільших вікі-систем (включно з MediaWiki, MoinMoin та інші) мають певні методи з обмеження доступу до написання тексту. Деякі вікі-системи дають можливість забороняти редагування певним індивідуальним користувачам, чого можна досягти, блокуючи конкретні IP-адреси або імена користувачів, якщо вони відомі. Правда, з цим бувають і певні технічні проблеми.

Загальним способом захисту від настирливих «вандалів» є просто дозволити їм зіпсувати стільки сторінок, скільки ті бажають, знаючи, що ці сторінки легко відстежити та змінити назад після того, як вандал піде. Однак ця стратегія швидко може стати непрактичною, оскільки злість або почуття власної неповноцінності таких осіб можуть змусити їх систематично псувати чужі статті.

В разі надзвичайних ситуацій, деякі вікі дозволяють перемикати бази даних в режим, коли вони доступні тільки для читання. Інші застосовують політику, що дозволяє продовжувати редагування тільки давнім користувачам, які зареєструвалися до якоїсь довільно обраної дати. Однак загалом кажучи, будь-яку шкоду, завдану «вандалом», можна швидко та легко виправити. Більш проблематичними є непомітні помилки, які вставляють у сторінки. Приклад: зміни в датах випусків альбомів співаків, їхньої дискографії.

У крайніх випадках, багато вікі дають змогу захистити певні сторінки від редагування. Наприклад, на одному із найвідоміших вікі-проектів — Вікіпедії — захищені сторінки можуть редагувати тільки адміністратори, які можуть також знімати такий захист. Але зазвичай вважають, що така практика суперечить основній філософії вікі, а тому її, як правило, уникають. Наприклад, англійська Вікіпедія водночас має, щонайбільш, кілька десятків захищених сторінок — із понад двох мільйонів (за даними на грудень 2007 року).

Одним із найбільш знаних вікі-сайтів є, безперечно, Вікіпедія — енциклопедичний проект, започаткований Джимбо Уельсом

та Ларрі Сенгером у січні 2001 року. Сьогодні англійська частина Вікіпедії — найбільший вікі-портал у світі. Друге місце займає німецька версія. Всеохопна природа Вікіпедії стала значущим чинником її росту, тоді як багато інших вікі є вузькоспеціалізованими.

Для ілюстрації наведемо декілька відомих в Україні вікі-проектів:

- «Майдан Wiki» (http://maidan.org.ua/wiki/index.php) — спільний проект учасників сайту „Майдан“, спільнота для побудови не лише політичної енциклеподії, але й структурованої бази знань.
- «Родовід» (http://uk.rodovid.org/wk/) — багатомовне генеалогічне дерево
- «WWW Енциклопедія Києва» (http://wek.kiev.ua/uk/).

Ще один вікі-проект, який створений та підтримується лабораторією інформаційних технологій для залучення учнівської молоді, всіх бажаючих до пошукової, проектно-дослідницької діяльності, для висвітлення історії рідного краю, територіальних особливостей, минулого і сучасного навчальних закладів,— це «Рідний край — Черкащина». Адреса цього проекту — http://cit.ckipo.edu.ua/wiki/index.php.

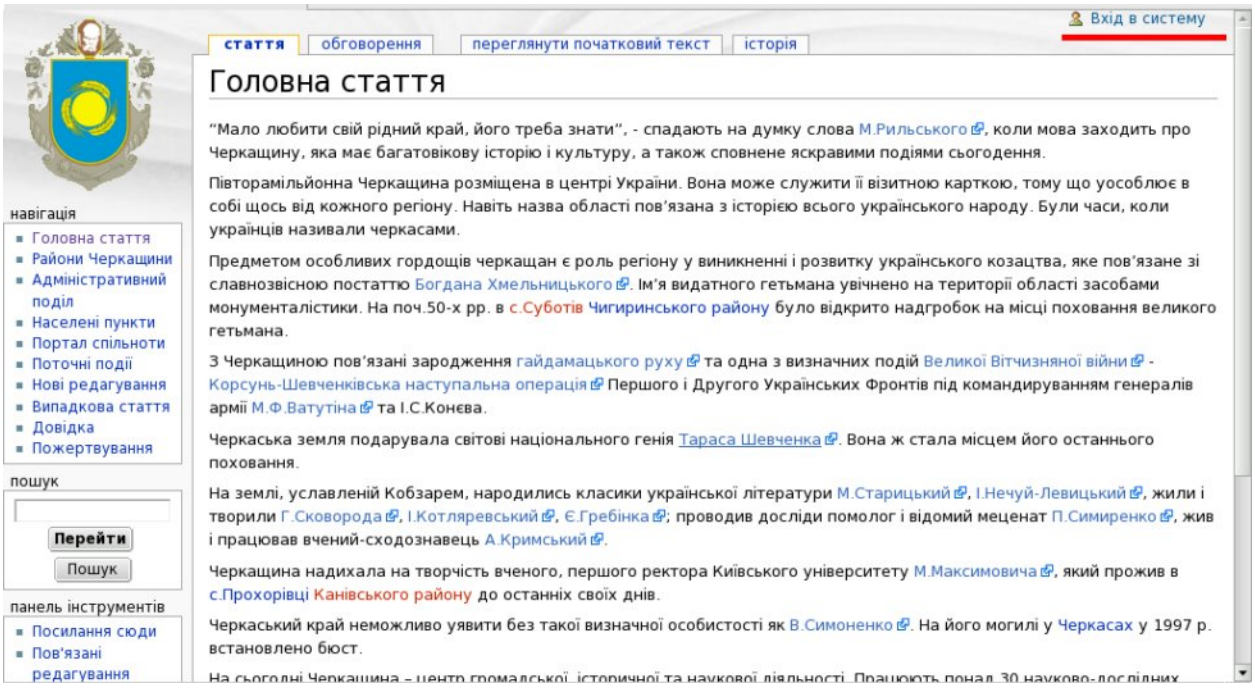

На прикладі цього проекту розглянемо основні прийоми роботи із Вікі.

Проект розпочинається із основної статті написаної авторами, яка розкриває основну ідею, направленість і розміщенна на головній сторінці .

“Мало любити свій рідний край, його треба знати”, - спадають на думку слова М.Рильського, коли мова заходить про Черкащину, яка має багатовікову історію і культуру, а також сповнене яскравими подіями сьогодення.

Півторамільйонна Черкащина розміщена в центрі України. Вона може служити її візитною карткою, тому що уособлює в собі щось від кожного регіону. Навіть назва області пов’язана з історією всього українського народу. Були часи, коли українців називали черкасами.

Предметом особливих гордощів черкащан є роль регіону у виникненні і розвитку українського козацтва, яке пов’язане зі славнозвісною постаттю Богдана Хмельницького. Ім’я видатного гетьмана увічнено на території області засобами монументалістики. На поч.50-х рр. в с.Суботів Чигиринського району було відкрито надгробок на місці поховання великого гетьмана.

З Черкащиною пов’язані зародження гайдамацького руху та одна з визначних подій Великої Вітчизняної війни - Корсунь-Шевченківська наступальна операція Першого і Другого Українських Фронтів під командируванням генералів армії М.Ф.Ватутіна та І.С.Конєва. Черкаська земля подарувала світові національного генія Тараса Шевченка. Вона ж стала місцем його останнього поховання.

На землі, уславленій Кобзарем, народились класики української літератури М.Старицький, І.Нечуй-Левицький, жили і творили Г.Сковорода, І.Котляревський, Є.Гребінка; проводив досліди помолог і відомий меценат П.Симиренко, жив і працював вчений-сходознавець А.Кримський.

Черкащина надихала на творчість вченого, першого ректора Київського університету М.Максимовича, який прожив в с.Прохорівці Канівського району до останніх своїх днів. еркаський край неможливо уявити без такої визначної

особистості як В.Симоненко. На його могилі у Черкасах у 1997 р. встановлено бюст.

На сьогодні Черкащина – центр громадської, історичної та наукової діяльності. Працюють понад 30 науково-дослідних, проектних і конструкторських інститутів і бюро, дослідних станцій, самостійних наукових відділів і філій.

Розглянемо деякі принципові моменти, які є визначальними в розумінні технології ВІКІ. Найголовніше це те, що наповнювати матеріалами статтю може будь хто дистанційно, маючи доступ до Інтернету (в нашій версії на відміну від інших, це може зробити зареєстрований користувач).

В статті деякі слова виділені кольором. Це ключові слова. Так в тексті знаходимо синім кольором виділено Богдана Хмельницького.

Це означає посилання на статтю, яку можна прочитати, скопіювати і родрукувати.

Синім кольором з подвійною стілкою в кінці позначаються посилання на зовнішні сайти. Наприклад М.Рильського(подвійна стрілка),

Червоним кольором виділені посилання на статті, для яких зарезервовані на даний момент лише назва, матеріал в статті відсутній але може бути заповнений користувачем після реєстрації. Наприклад Канівського району

Для того щоб стати учасником проету, розміщати свої матеріали приймати участь в обговоренні передусім необхідно зареєструватися на сайті. Не зважаючи на те, що багато вікі-проектів не вимагають обов'язкової реєстрації, хорошим тоном вважається редагувати вікі-статті, зареєструвавшись на відповідному сайті. Що дає реєстрація? По-перше, в історії змін статті буде чітко вказано, хто і які зміни вніс у зміст статті. Це дає вам можливість швидко набувати авторитету у вікі-спільноті. Також, після реєстрації система автоматично створить для вас сторінку користувача, де ви можете розповісти спільноті про себе, та сторінку обговорень користувача, де інші користувачі модуть спілкуватися з вами (деякий аналог приватних повідомлень у форумах). Ви зможете налаштувати деякі аспекти роботи вікі-сайту для себе, наприклад, зовнішній вигляд чи відображення дати і часу,чказати часовий пояс та ін.

Крім того, враховуючи часті прояви вандалізму, редагування вікі-статті незареєстрованим користувачем відразу звертає увагу адміністраторів на цю статтю, відволікаючи від, можливо, більш важливих завдань. Деякі вікі-сайти, як, наприклад, «Рідний край — Черкащина» не дозволяють редагувати статті незареєстрованим користувачам. Тож, будемо дотримуватися рекомендацій і зареєструємося на нашому сайті.

Для входу в систему чи для реєстрації необхідно перейти за посиланням угорі головної сторінки „Вхід в систему“.

Після вибору посилання ви потрапите на сторінку входу в систему, де необхідно вказати ваші реєстраційні дані (ім’я користувача (логін) і пароль) для входу на сайт, або вибрати посилання „Зареєструвати користувача“.

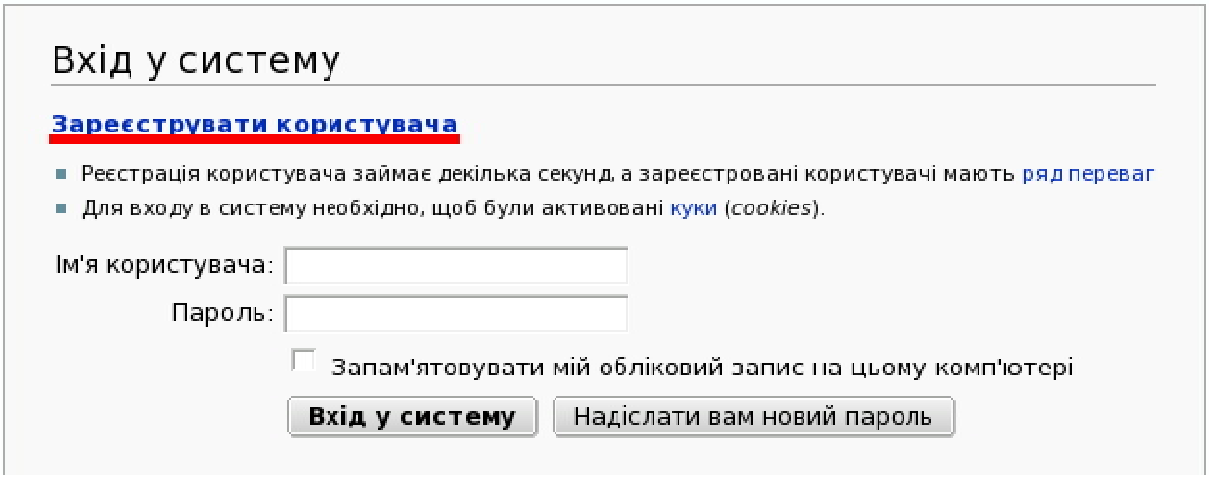

Для реєстрації необхідно заповнити просту реєстраційну форму:

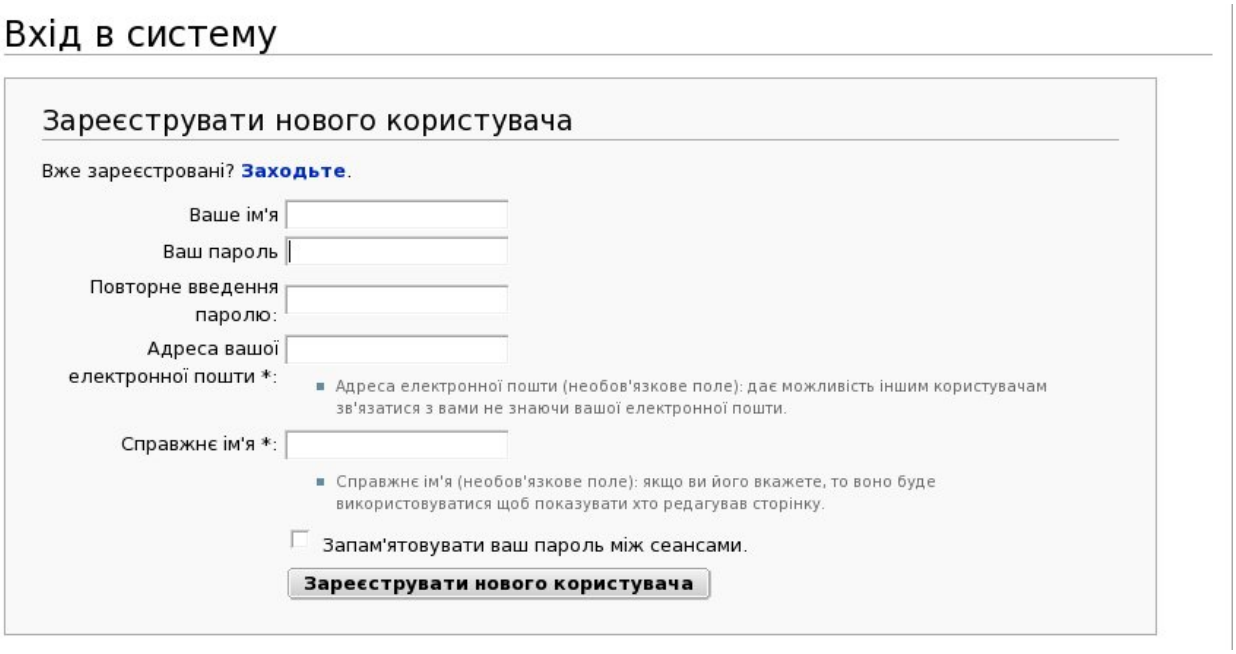

Необхідно вказати ім’я користувача (логін), під яким ви будете зареєстровані в системі у полі „Ваше ім’я“, пароль (двічі для того, щоб не помилитися при введенні, бо символи, введені вами, не відображаються, а заміняються символом «*») та адресу електронної пошти. Поле адреси електронної пошти відмічене як необов’язкове, але, якщо ви бажаєте скористатися додатковими можливостями системи, такими як сповіщення про зміну вашої статті чи статті, за якою ви бажаєте слідкувати, то до цього поля необхідно вписати діючу адресу електронної пошти. Якщо ви для зручності ввели ім’я користувача (логін) який не співпадає із тим ім’ям, яким ви бажаєте підписувати свої статті та редагування, то ім’я для підписів ви можете ввести у поле „Справжнє ім’я“. Якщо це поле порожнє, то використовується ім’я користувача (логін) введене раніше.

Якщо ви реєструєтеся зі свого домашнього комп’ютера, за яким працюєте лише ви, то можете увімкнути „запам’ятовувати ваш пароль між сеансами“. Якщо цей перемикач увімкнений, вам не потрібно буде виконувати вхід на сайт кожного разу. Якщо ж ви працюєте за комп’ютером у комп’ютерному клубі чи у комп’ютерному класі вашої школи, то з міркувань безпеки вмикати цей перемикач не варто, адже тоді будь-хто зможе вносити зміни у статті на сайті від вашого імені.

Після натискання кнопки реєстрації, ви відразу можете приступити до роботи. Система автоматично виконає вхід на сайт із щойно зареєстрованим ім’ям.

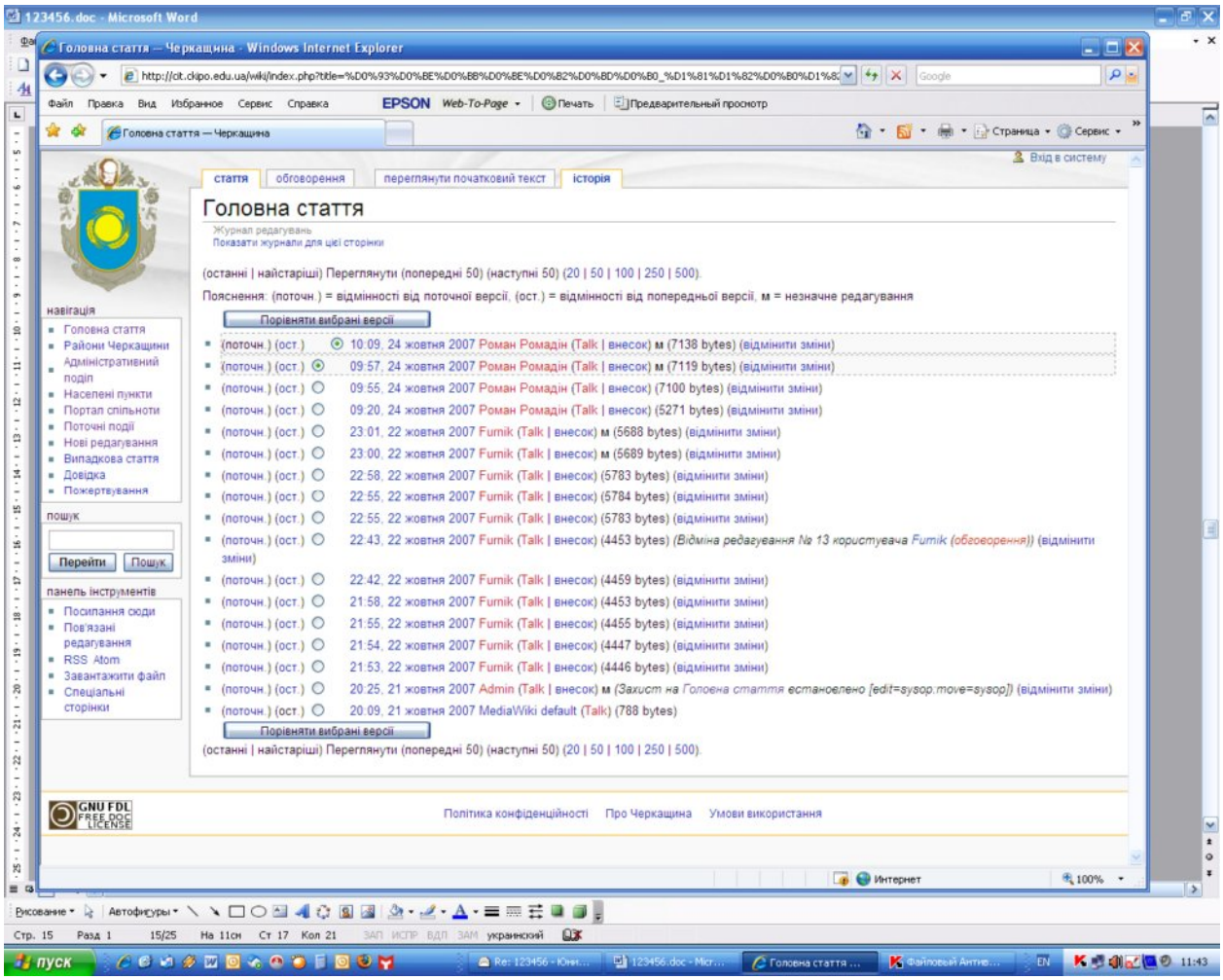

Вікно системи розділене на кілька областей. Угорі розміщене меню системи, яке дозволяє перемикатися між режимами відображення та редагування статті, переходити до перегляду історії змін та до сторінки обговорення статті.

Зліва розміщено панель навігації, куди винесені посилання для швидкого переходу до ключових статей системи: «Райони Черкащини», «Адміністративний поділ» та «Населені пункти» та інші.

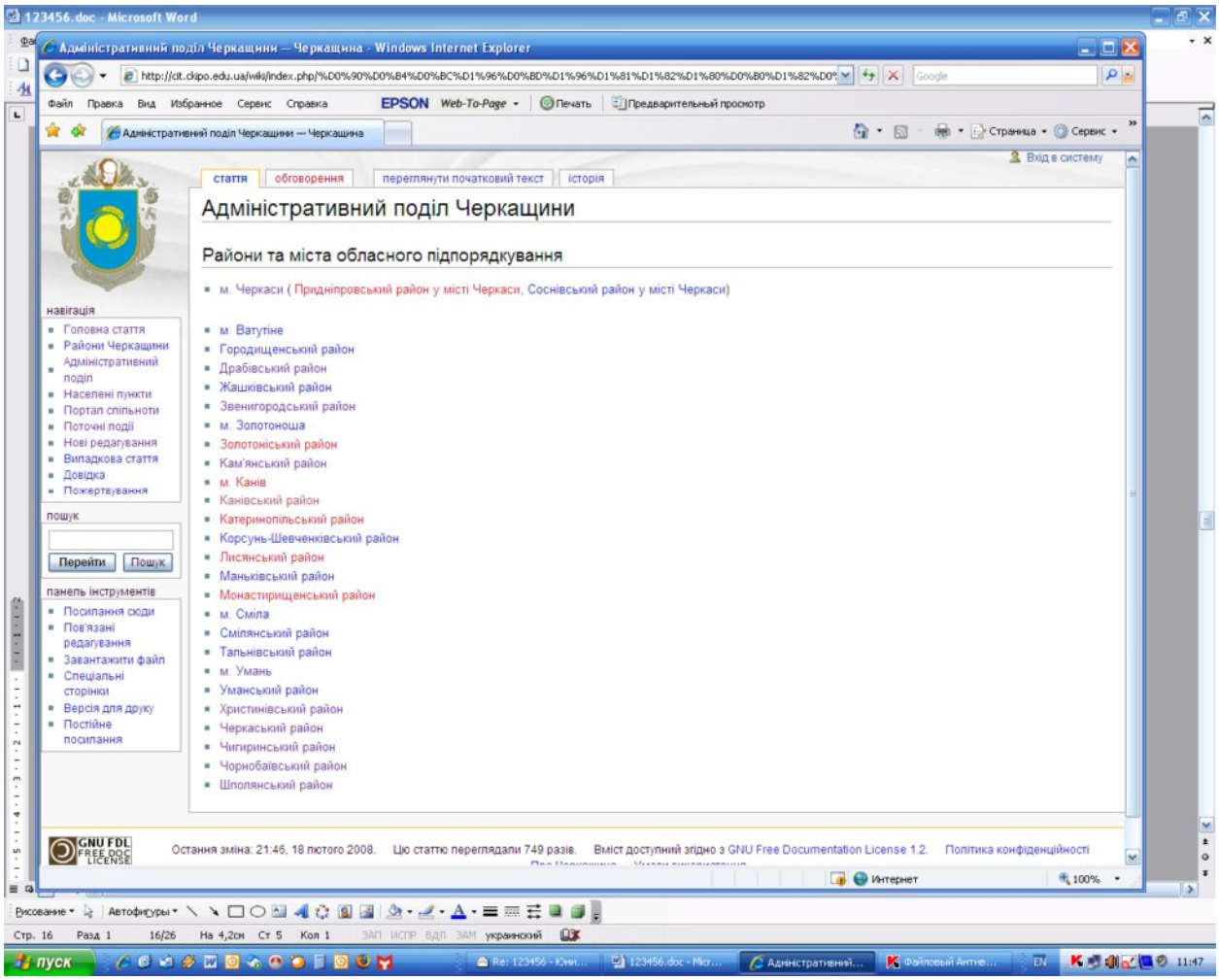

Нижче — панель пошуку. Тут ви можете задати ключові слова для пошуку інформації на вікі-сайті. І, нарешті, панель інструментів, де розміщені засоби керування статтями та зображеннями.

Основну частину вікна займає інформаційна область, де, власне, і відображається потрібна вам стаття чи вікно редагування.

Кожна вікі-стаття обов’язково має свою назву. Назва статті — це один із найважливіших її атрибутів, вона, і лише вона, дозволяє знайти статтю у системі вікі чи зробити посилання із іншої вікі-статті. Всі назви об’єднані у так звані простори назв. Так, всі статті об’єднані у простір «Статті», обговорення — «Обговорення», всі користувачі — у простір «Користувач», обговорення користувачів — відповідно у «Обговорення користувача», усі зображення — у «Зображення» та ін. Простір назв, до якого належить назва, вказується перед назвою і відділяється двокрапкою. Наприклад, „Статті:Черкаси“,

„Категорія:Населений пункт“, „Зображення:Sxr7.jpg“ тощо. Оскільки простір назв «Статті» є основним, з яким працюють користувачі, то його можна не вказувати, система автоматично буде вибирати його, якщо не вказано інший.

При виборі назви статті слід дотримуватися кількох простих правил:

1. Доречність назви — відповідність назви статті її змісту, адже назва статті є ключем для пошуку, а для пошуку є важливою відповідність того, що шукали, тому, що було знайдено. Погодьтеся, не дуже приємно шукаючи статтю про науку історія натрапляти на статті із історії певного міста чи села. Враховуйте також і те, що вікі-сайт «Рідний край — Черкащина» присвячений усій Черкащині, а не конкретно вашому місту чи селу, тому у назві необхідно вказувати до якого населеного пункту стосується ваша стаття, щоб полегшити її пошук і не створювати проблем при пошуку іншої інформації.
2. Назва має бути по можливості найкоротшою, але достатньою для однозначної ідентифікації теми статті. Наприклад, «Музей "Кобзаря" Т.Г.Шевченка в Черкасах» чи «Жашківська спеціалізована школа №1». Назви на зразок «Музей історії» чи «Агропромисловий комплекс» не годяться, якщо мова у таких статтях іде не про музей історії взагалі, а про конкретний музей історії конкретної школи, чи про агропромисловий комплекс конкретного району.
3. Усі назви статей повинні бути написані в називному відмінку однини, крім випадків, коли
   - це неможливо граматично, як, наприклад, у слові «ножиці»;
   - поняття в однині і у множині має різне значення, наприклад, «Вода́» і «Во́ди»;
   - коли поняття в однині не вживається, наприклад «Регіони світу» (не можна сказати «Регіон світу»);
   - коли в статті йдеться про декілька взаємозв'язаних понять як про ціле, наприклад «Образотворчі мистецтва».

Поняття — збірні назви іменуються також у множині, наприклад, «Аероби», хоч теоретично може існувати і один аероб.

4. Слова у назві статті завжди пишуться малими літерами. Перша літера — велика. У посиланнях можна використовувати всі малі літери, система автоматично перетворить першу літеру на велику.

У випадку акронімів чи абревіатур всі літери пишуться великими.

УВАГА! У назвах статей система розрізняє великі і малі літери, крім першої. Тому назви «ЧЕРКАСИ» і «Черкаси» з точки зору системи різні!

5. Існує два підходи до іменування статей щодо персоналій — енциклопедичний (східний) і канонічний (західний). Енциклопедичним найменуванням статей вважатимемо порядок, що відповідає **Прізвище Ім'я По батькові**, канонічним навпаки — **Ім'я По батькові Прізвище**. Імена персоналій з України, із країн СНД, колишнього СРСР, Угорщини, Східної Азії і В'єтнаму слід записувати в енциклопедичному порядку найменування, напр. Шевченко Тарас Григорович. Можливі перенаправлення з канонічного на енциклопедичний порядок іменування. У канонічному (Ім'я + (Середні імена) + Прізвище) порядку подаються широко вживані й відомі псевдоніми (напр., Остап Вишня), а також імена персоналій з країн, в яких є відповідна традиція іменування. Зокрема:
   - Персоналії з країн «Західного світу» — Європи (окрім Угорщини), Північної і Південної Америки, Австралії і Океанії.
   - Персоналії з країн Африки.
   - Персоналії з арабських та мусульманських країн.
   - Персоналії з Азійських країн (окрім країн Східної Азії і В'єтнаму).

   При цьому слід віддавати перевагу найбільш вживаному варіанту імені.

6. При іменуванні **вулиць, проспектів, бульварів, площ, провулків**, назва повинна містити назву об'єкта та його родове означення. При цьому родове означення може бути

як перед так і після назви, в залежності від контексту наприклад: вулиця Хрещатик (означення перед назвою), Андріївський узвіз (означення після назви). В разі, якщо є статті про декілька однойменних об'єктів, в дужках пишеться уточнення, в якому саме населеному пункті знаходиться згаданий об'єкт. В іншому разі таке уточнення необов'язкове. Усі статті про річки, що **мають неоднозначність у назві** (існують інші географічні об'єкти або терміни з подібною назвою), називаються за форматом «Назва (річка)», наприклад: Прип’ять (річка). Річки з однаковою назвою отримують уточнення за річкою, в яку вони впадають, у форматі Назва (притока річки) наприклад: Серет (притока Дунаю) і Серет (притока Дністра).

7. Кириличні назви засобів масової інформації (газет, журналів, телеканалів тощо) подавати в оригіналі (наприклад, Известия). Некириличні назви - подавати українською транскрипцією (напр., Нью-Йорк Таймс).

Перенаправлення назв використовується у тому випадку, коли стаття може існувати під різними часто вживаними назвами. Часто вживається для статей про персоналії, якщо часто вживаються різні типи найменування. Наприклад, «Тарас Шевченко» часто має перенаправлення на статтю «Шевченко Тарас Григорович». Для перенаправлення застосовується запис *#redirect[[Назва статті]]*, де «Назва статті» - це назва статті, на яку виконується перенаправлення. Перенаправлення слід застосовувати для означення одного і того ж поняття (для латинської та української номенклатури флори і фауни), але не варто створювати для статей, де можливе порушення правопису. При цьому можливий виняток у вигляді **Ґете** і Гете, де **Ґете** — правильна передача прізвища, а Гете — дотепер звична (читай — усталена) передача.

Отже, ми з вами зареєструвалися, сформулювали 7 правил іменування статей. Тепер перейдемо до, власне, роботи із вікі-системою.

Для переходу до потрібної вам статті можна використовувати панель навігації, яка розміщена зліва, і на яку винесені посилання на ключові статті, та панель пошуку. Робота за допомогою панелі навігації нічим принципово не

відрізняється від роботи з будь-яким іншим Інтернет-сайтом: натискаючи на посилання, як правило виділені кольором, ви послідовно просуваєтеся до необхідної вам статті. Слід звернути увагу на колір, яким позначено посилання. Якщо колір посилання синій, це означає, що така стаття наявна, і ви можете її прочитати. Якщо ж колір посилання червоний — то стаття з такою назвою ще не написана, хоч посилання на неї вже використовується у поточній статті. Коли вона буде створена, система автоматично змінить колір посилання на синій. Якщо ви натиснете на червоне посилання, то, оскільки такої статті ще немає, система запропонує вам її написати, при цьому автоматично ви потрапите у редактор статті. Це один із способів створення нової статті у вікі.

Але такий шлях може бути досить довгим, бо у вікі-проекті може бути велика кількість матеріалів. Панель пошуку дозволяє значно прискорити перехід до потрібної вам статті. У полі пошуку необхідно вказувати або назву статті, якщо ви її знаєте, і натиснути кнопку «Перейти», тоді ви відразу потрапите до статті, яку шукаєте, або ключове слово і натиснути кнопку «Пошук», але тоді система видасть вам список усіх статей, де зустрічається це ключове слово, і ви зможете вибрати зі списку потрібну вам статтю.

Отже, ми виявили два способи створення нової статті:

1. У наявній статті вписати посилання на нову статтю, і потім перейти за цим посиланням.
2. У полі «Пошук» вказати назву нової статті і натиснути кнопку «Перейти».

Для редагування наявної статті необхідно перейти до неї і натиснути «редагувати» у меню вгорі сторінки.

Таким чином, і у випадку редагування наявної статті, і при створенні нової ви потрапите у редактор статті.

Розглянемо тепер основні принципи вікі-розмітки, яка використовується вікі і відображається у редакторі статті.

На відміну від мови розмітки гіпертексту (HTML), вікі-розмітка значно простіша і дозволяє швидше отримати необхідний результат.

Перш за все, зверніть увагу на те, що хорошим тоном є створювати структуровані статті, тобто, розділені на розділи та підрозділи. Таке структурування статті дозволяє автоматично

сформувати зміст для статті із можливістю переходу до потрібного розділу та значно спрощує пошук інформації у великих статтях і дозволяє редагувати лише один структурний підрозділ, що значно спрощує пошук по тексту.

Для позначення розділів і підрозділів використовується така вікі-розмітка:

== Новий розділ ==

=== Підрозділ ===

==== Під-підрозділ ====

Зверніть увагу, перед знаком «=» не повинно бути пробілів!

У редакторі текст можна переносити на новий рядок для зручності редагування. Таке перенесення ніяк не впливає на відображення тексту у старрі у режимі перегляду. Якщо ж необхідно почати новий абзац, то потрібно вставити у редакторі порожній рядок.

Якщо необхідно перенести текст на новий рядок, не починаючи нового абзацу, то це можна зробити за допомогою вставки HTML-тега *
.* Наприклад, *Ви можете розпочати новий рядок
не починаючи нового абзацу.*

Для створення списку із позначками, почніть рядок символом «*». Кількість зірочок означає рівень в ієрархічному списку.

Для створення нумерованого списку, використовуйте символ решітки «#». Ви можете робити змішані списки, комбінуючи символи «*» та «#» на різних рівнях списку.

Двокрапка на початку рядка робить відступ для рядка чи абзаца.

Якщо рядок починається пробілом, то він буде відображений так, як набраний. Вікі-розмітка у такому рядку ігнорується системою і відображається так, як набрано у редакторі.

Вставка горизонтальної розділової лінії позначається за допомогою позначки „----“. Все, що у редакторі знаходиться вище цієї позначки, буде над лінією, а все, що нижче — під нею.

Відцентрувати текст можна за допомогою HTML-тегів * *. Наприклад, Відцентрований текст.

Виділення тексту *курсивом* позначається подвійним апострофом, наприклад, ''це курсив''.

Виділення тексту **грубим шрифтом** позначається потрійним апострофом, наприклад, '''це текст грубим шрифтом'''. Якщо потрібно виділити текст ***курсивом і грубим шрифтом***, використовується п’ять апострофів, наприклад, '''''текст грубим курсивом'''''.

Слід також звернути увагу на посилання. Посилання у вікі можна розділити на 2 групи: внутрішні і зовнішні. Внутрішні посилання — це посилання на вікі-статті. Зовнішні ведуть на інші сайти. Внутрішні вікі-посилання позначаються подвійними квадратними дужками, у які вміщено назву статті. Якщо у тексті для узгодження має бути інша форма, ніж та, яка використана у назві статті (інший відмінок чи множина) то після назви статті ставиться пряма риска «|» і записується текст, як він має бути у статті. При цьому система автоматично перетворить цей текст у посилання на потрібну статтю. Наприклад,

```
Черкащина надихала на творчість вченого, першого ректора Київського університету М.Максимовича, який прожив в [[Прохорівка|с.Прохорівці]] [[Канівський_район|Канівського району]] до останніх своїх днів.
```

Якщо необхідно використати назву із іншого простору назв, то у посиланні вказується і простір назв. Так, цей прийом використовується для встановлення посилань на категорії чи інші спеціальні статті.

Для додавання до статті малюнків потрібно спочатку завантажити малюнок на сервер системи. Для цього на панелі інструментів є «Завантажити файл». Як правило, завантажувати файли можуть лише зареєстровані користувачі, тому, для завантаження файлів зображень чи інших медійних файлів (музичних чи відеофрагментів) необхідно увійти в систему або зареєструватися.

У формі завантаження необхідно вибрати файл, який буде завантажений, вказати назву файла, із якою він буде збережений у вікі та короткий опис файла. Не варто писати назву файла кирилицею, оскільки іноді виникають проблеми із відображенням таких файлів. Краще написати назву латинськими літерами та написати гарний опис файла. Можна, також, встановити спостереження за змінами файла. При

цьому, якщо ви вказали електронну поштову адресу, ви будете отримувати повідомлення про зміну файла іншими користувачами.

Існують певні вимоги до зображень, які можна розмістити у вікі.

Для кольорових зображень (фотографії, репродукції художніх творів) необхідно застосовувати формат JPEG; для схем, знімків екрану, символів та інших простих зображень — формат PNG. Якщо ви маєте зображення у інших форматах, то його необхідно конвертувати у рекомендовані.

Якщо ви розміщуєте фотографії чи репродукції художніх творів, не варто розміщувати файли із занадто малою роздільною здатністю, адже їх не можна буде роздрукувати із нормальною якістю. Краще завантажити файл із максимально високою якістю, а при вставці його у статтю використовувати зменшену копію розміром 20-30 КБ. Максимальний розмір файлу зображень, який допускається завантажувати на сервер — 2 МБ, тому не варто занадто знижувати якість зображення.

Для розміщення зображення у статті використовується спеціальне внутрішнє посилання у форматі [[Зображення:*назва_файлу*|*опції*]]. У найпростішому випадку, коли розміщується зображення так як воно завантажене, без зменшення, без підпису достатньо вказати назву файла. Можна вказувати кілька опцій, при цьому вони повинні розділятися прямою рискою «|». Текст після останньої риски, який не розпізнаний як одна із опцій, вважається підписом (пояснюючим текстом). Додатково можна використовувати такі опції:

right
: Зображення вирівняне справа і текст "пливе" зліва від зображення

left
: Зображення вирівняне по лівому краю і текст "пливе" справа від зображення

center
: Зображення вирівняне по центру і наступний текст починається під ним

none

Зображення вирівняне по лівому краю і наступний текст починається під ним

розміррх

Ця опція перемальовує зображення так, що воно матиме ширину **розмір** пікселів (наприклад [[Зображення:Ukraine Lutsk.jpg|right|50px|]]). Висота вибирається так, щоб зберегти пропорції зображення)

Зауважте, що ця опція не просто змінює видимий розмір використовуючи HTML, вона насправді генерує "на льоту" нове зображення із потрібним розміром. Це стається також незалежно від того, чи Ви використовуєте опцію ***розмір*** *разом із* ***thumb****. Якщо використовуються дві і більше опцій "розміру", буде використано останнє:* [[Зображення:Ukraine Lutsk.jpg|right|50px|80px]].

thumbnail, thumb

Опція thumbnail (thumb) ґенерує зображення-"марочку", при цьому використання опції "розмір" не обов'язекове. Без опцій left, center, і none, зображення розміщується справа. Якщо зображення має пояснюючий текст, він буде розміщений під зображенням. Наприклад, [[Зображення:Ukraine Lutsk.jpg|thumbnail|left|100px|]]. Значок "збільшити" також буде додано під "марочкою". Як саме зображення, так і значок посилаються на сторінку зображення із зображенням у його справжньому розмірі. Значок показуватиме заголовок посилання "Enlarge" якщо мишка знаходитиметься над нею, навіть у випадках, коли термін невірний, тобто справжнє зображення менше аніж масштабоване.

frame

Якщо використовується ця опція, зображення буде перемальовано відповідно до його справжнього розміру, та розміщене в рамці, опції "thumb" або "size" будуть проігноровані, і пояснюючий текст, якщо є, буде розміщено в рамці. Якщо опції left, center, і none відсутні, зображення буде справа: [[Зображення:Ukraine Lutsk.jpg|frame|thumbnail|50px|Замок Любарта]].

У підписах до малюнків можна використовувати внутрішні вікі-посилання, наприклад, [[Зображення:Antarct.gif|left|frame|Підпис під малюнком із

внутрішнім посиланням до [[Черкащина:Довідка|Довідки по сайту]]]].

Отже, ми познайомилися із основними принципами та позначеннями вікі-розмітки. У редакторі статті деякі із них винесені у вигляді кнопок на панель інструментів редактора, яка розміщена над вікном редагування тексту.

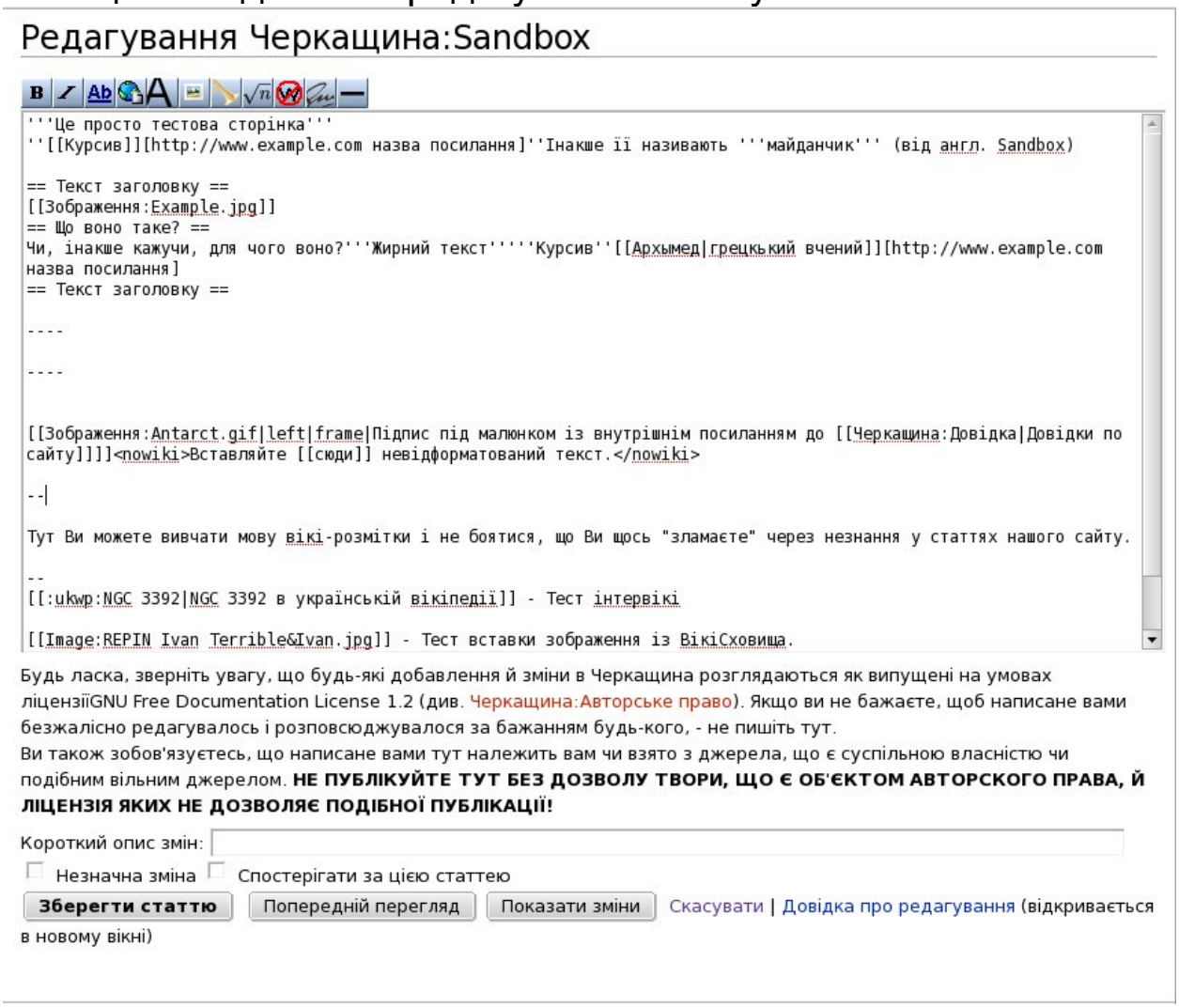

Розглянемо детальніше ці кнопки.

Кнопка тексту грубим шрифтом дозволяє виділений фрагмент тексту виділити грубим шрифтом.

Кнопка курсиву дозволяє виділити фрагмент тексту курсивом.

Кнопка перетворює виділений текст у внутрішнє вікі-посилання.

Кнопка дозволяє вставити зовнішнє посилання. Не забудьте вказати адресу повністю, із вказанням протоколу http://.

Кнопка перетворює виділений фрагмент тексту у заголовок 2-го рівня.

Кнопка дозволяє вставити у статтю зображення, яке вже завантажене на сервер, у найпростішому вигляді, тобто, без додаткових опцій.

Кнопка дозволяє вставити у статтю медіа-файл, який уже завантажений на сервер.

Кнопка дозволяє вставити у статтю математичну формулу. Формули необхідно вводити у форматі LaTex.

Кнопка дозволяє ігнорувати вікі-розмітку для виділеного фрагменту тексту. Текст буде відображений так, як він набраний.

Кнопка вставляє у статтю ваш підпис (тобто, справжнє ім’я користувача, яке ви вказували при реєстрації або ім’я користувача, якщо справжнє ім’я не було вказане) та час редагування.

І, нарешті, кнопка вставляє у статтю горизонтальну розділювальну лінію.

У вікні редагування тексту ви можете редагувати текст із вікі-розміткою як у будь-якому текстовому редакторі (наприклад, у Блокноті у ОС Windows).

У нижній частині редактора статті є кілька важливих полів, на які слід звернути увагу. Це, в першу чергу, поле «Короткий опис змін», у яке необхідно записати причину редагування статті і коротко вказати, що саме змінено.

Позначка «Незначна зміна» ставиться тоді, коли ваше редагування ніяким чином не змінює зміст статті, а лише приводить зовнішній вигляд статті у відповідність до вимог вікі-спільноти.

Також, якщо ви бажаєте отримувати повідомлення про зміну статті, увімкніть перемикач «Спостерігати за цією статтею».

Редагування та вікі-розмітка працюють однаково для усіх статей вікі-сайту незалежно від того, до якого простору назв ці статті відносяться.

Якщо ви маєте певні сумніви щодо змісту статті чи не погоджуєтеся із точкою зору автора, не варто відразу “кидатися в бій” і правити статтю по-своєму. Не варто також і створювати ще одну свою статтю на цю ж тему. Для вирішення спірних питань спеціально автоматично створюється для кожної статті сторінка обговорення, на яку можна потрапити через меню вгорі вікна вікі.. У обговоренні ви можете викласти свою думку і, можливо, переконати автора внести зміни до статті. Але ваші зауваження і пропозиції повинні бути висловлені з повагою до автора і з посиланнями на джерела інформації.

У випадку, якщо із певних міркувань ви бажаєте повернути зміни, зроблені у вашій статті, ви можете це зробити таким способом:

- відкрийте статтю, для якої необхідно скасувати зміни;
- перейдіть на сторінку «історія»;
- за датою знайдіть версію статті, до якої необхідно повернутися;
- натисніть «відмінити зміни» на версії статті, яка йде після потрібної.

При цьому стаття буде повернута до того вигляду, який вона мала до внесення змін, які були скасовані. Такий спосіб рекомендований і для виправлення результатів вандалізму.

Зверніть увагу також і на те, що така дія не приводить до конфлікту редагувань. Це означає, що, якщо хтось почав редагувати статтю до того, як ви повернете зміни, то він ніяк не знатиме про те, що його зміни не потрапили до поточної версії статті. Отже, якщо ви редагували статтю, але результату не побачили — скоріше за все, сталося повернення до попередньої версії статті. У такому випадку не варто розпочинати “священну війну” за те, хто перший встигне відмінити зміни. Для вирішення подібних проблем є сторінка обговорення статті.

Іноді, помилки бази даних можуть зробити сторінку *Історія* тимчасово недоступною. Коли користувач намагається переглянути попередню версію, може з'явитися таке повідомлення. :

The database did not find the text of a page that it should have found, named «*NameOfPage*,oldid=*number*».

This is usually caused by following an outdated diff or history link to a page that has been deleted.

If this is not the case, you may have found a bug in the software. Please report this to an administrator, making note of the URL.

Єдиним рішенням даної проблеми з Вашого боку є зачекати декілька хвилин і спробувати ще раз. Якщо в результаті наступної спроби Ви отримали ту саму помилку, повідомте про це адміністратора, зазначивши URL-адресу сторінки.

У будь-якій вікі-системі існують спеціальні сторінки. Однією із таких сторінок є «Пісочниця» (Sandbox). Перейти до неї можна за внутрішнім посиланням Назва_вікі:Sandbox (у нашому випадку Черкащина:Sandbox) у полі пошуку чи у адресі сайту. Це спеціальна сторінка, призначена для експериментів із вікі. Тут ви можете виправляти все, що завгодно, випробовувати дію вікі-розмітки чи розміщення зображень із параметрами без ризику пошкодити основні вікі-статті.

Ще одним важливим видом спеціальних вікі-статей є категорії. Всі статті у вікі повинні бути віднесені до однієї чи кількох категорій. Категорії об’єднують статті за їх тематикою і значно полегшують пошук статті. Для того, щоб додати статтю до певної категорії, потрібно у кінці статті додати спеціальне внутрішнє посилання на потрібну категорію. Наприклад, [[Категорія:Населений пункт]]. Можна додавати кілька категорій. Наприклад, [[Категорія:Користувачі]][[Категорія:Персоналії]].

Якщо назва статті була обрана невдало, то статтю можна переіменувати. Для цього необхідно відкрити статтю і натиснути «перемістити» у меню вгорі вікна вікі. У формі переміщення необхідно вказати нову назву статті та причину перейменування. При перейменуванні система автоматично створить статтю із старою назвою для перенаправлення на нову назву статті. Це необхідно, щоб усі внутрішні посилання на статтю працювали правильно. Якщо ж ви бажаєте повністю позбутися старої назви статті, то необхідно виправити всі посилання із інших статей та звернутися до адміністратора, щоб він вилучив статтю зі старою назвою, на яку немає більше посилань. Якшо ж вилучити статтю, на яку є посилання, то ці посилання перестануть працювати. Для вилучення статті

додайте її до категорії «На вилучення» та вкажіть на сторінці обговорення статті причину такого вашого рішення.

Після реєстрації користувача у системі, ви маєте можливість налаштувати деякі аспекти роботи сайту спеціально для себе. Це можна зробити за допомогою спеціальних налаштувань користувача. Потрапити на сторінку налаштувань користувача можна через панель інструментів, вибравши «Спеціальні сторінки» та увійшовши до «Налаштувань» або відразу перейти до сторінки «Спеціальні:Preferences». Тут ви можете змінити деяку особисту інформацію та пароль доступу на сайт, налаштувати оформлення сайту, налаштувати відображення дати і часу, вказати часовий пояс для правильного відображення місцевого часу та інші параметри відображення сайту.

Спеціальна сторінка «Необхідні статті» показує список статей, на які є посилання у інших статтях, але самих статей ще немає. Їх необхідно написати. Якщо ви маєте інформацію для створення цих статей, то, написавши їх, ви значно допоможете нашому проекту, адже активна участь користувачів у створенні наповнення сайту є найважливішою особливістю Web 2.0, основою Інтернету нового покоління.

Ще один телекомунікаційний проект реалізований нами і направлений на об’єднання вчительства в так звану «спільноту» для розв’язання різноманітних завдань в професійному і соціальному напрямках їх дяльності. Потрібно зазначити, що в Інтернет-просторі створюються спільноти, і як правило на технологіях ВІКІ. Це потребує від користувачів певних знань і вмінь, що доволі часто деяку категорію користувачів зупиняє. Ми намагались розробити достатньо простий користувацький інтерфейс для всіх категорій, які мають початкові навички роботи з комп’ютером і телекомунікаціями.

Отже сайт “Спільнота вчителів” (http://tc.ckipo.edu.ua) реалізує ідею дистанційної мережевої спільноти вчителів, яка дає можливість вільного спілкування та постійного професійного росту.

Сайт побудований із використанням технологій Web 2.0 і дозволяє вести власні блоґи (веб-щоденники), форуми, публікувати статті та короткі замітки і повідомлення. Завдяки використанню двигуна Drupal, всі типи публікованих матеріалів

мають одну програмну основу, що дає можливість однаково коментувати (звичайно, якщо це дозволено правилами сайту та автором публікації) всі типи матеріалів, а не тільки блоґи.

Використання блоґів та форумів передбачає обов'язкову реєстрацію користувачів. Реєстрація також необхідна для створення груп за інтересами та пошуку однодумців.

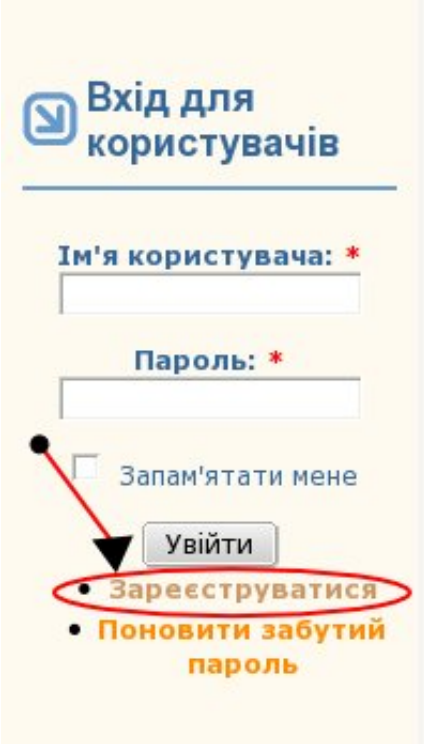

Незареєстровані користувачі не мають змоги використовувати всі можливості "Спільноти" у повному обсязі, можуть лише читати деякі повідомлення та статті.

Для реєстрації у "Спільноті" потрібно вибрати пункт "Зареєструватися" у розділі "Вхід для користувачів".

Необхідно заповнити реєстраційну форму. Деякі поля цієї форми є обов'язковими. Поле "Ім'я користувача" повинне містити ім'я користувача сайту. Тут можна використовувати як латинські літери, так і кирилицю, пробіл, крапку та дефіс (мінус). Ім'я користувача — це один із найважливіших атрибутів користувача. Саме цим іменем підписуються усі Ваші повідомлення, статті, блоґи, коментарі та інші матеріали. Ми рекомендуємо використовувати Ваше справжнє прізвище та ім'я, щоб полегшити іншим користувачам пошук. Це також полегшить Вам пошук інших користувачів. Під час набору Вами імені, система перевірить доступність і повідомить Вас, якщо таке ім'я уже зареєстроване у системі. Із цілком зрозумілих причин, не можливо зареєструвати кілька користувачів із однаковим ім'ям. Якщо ім'я, яке Ви вподобали, вже використовується, Вам доведеться вибрати інше. Спробуйте додати цифри чи літери. Якщо Ви використовуєте прізвище та ім'я, спробуйте додати по батькові.

Наступним важливим атрибутом користувача є адреса електронної пошти. Це також обов'язкове поле. Електронна пошта використовується системою для відсилання різних повідомлень користувачеві. Ця адреса не публікується на сайті чи у Вашому профілі, проте система дозволяє іншим

користувачам відправити Вам електронного листа через форму на сайті, не повідомляючи Вашу адресу. Електронна пошта також використовується для поновлення пароля у разі, якщо Ви його забули. Тому, важливо вказувати справжню, діючу адресу.

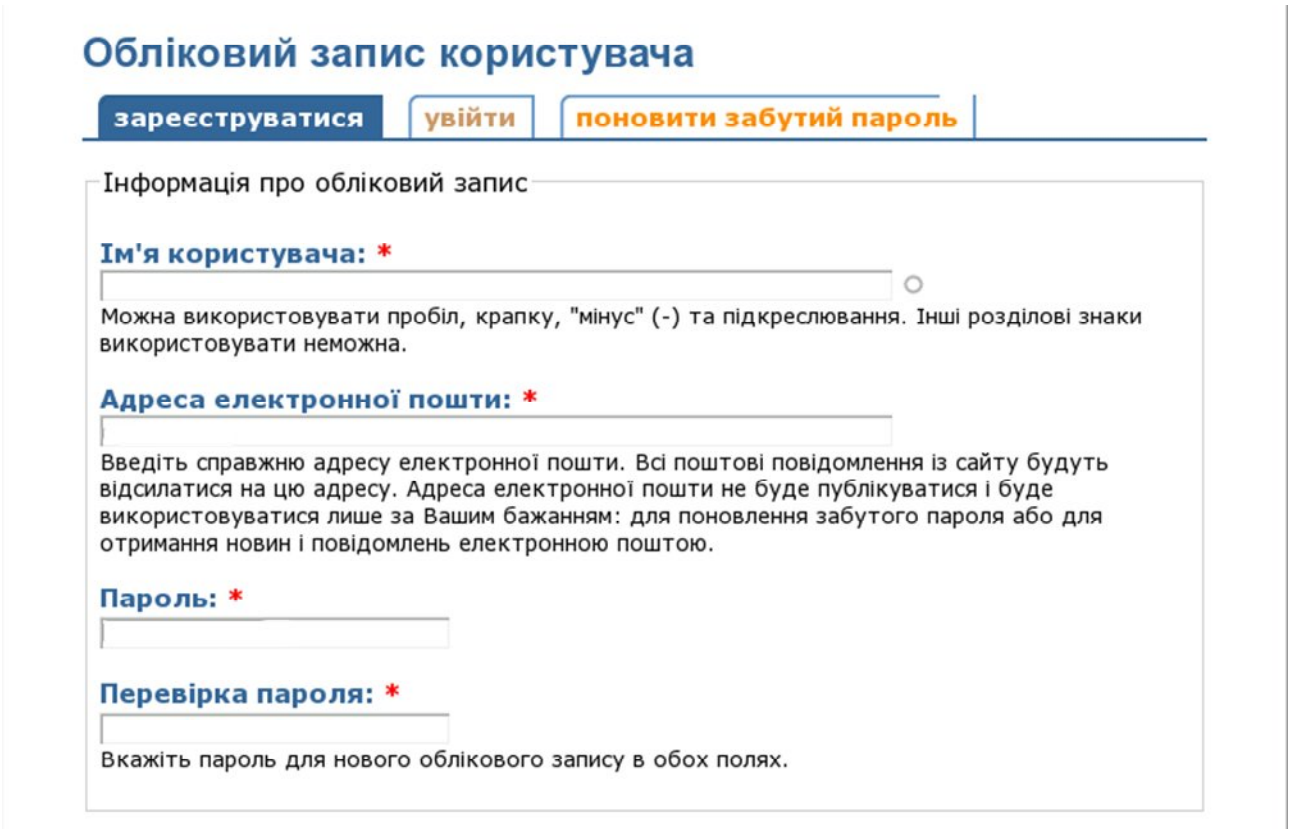

Наступні два поля призначені для введення пароля. Поле “Перевірка пароля” необхідне для того, щоб перевірити чи правильно введений пароль. Пароль, введений у ці поля, відображається у вигляді послідовності “зірочок”, а не літер чи цифр, які Ви вводите. Саме тому і потрібне друге поле для перевірки.

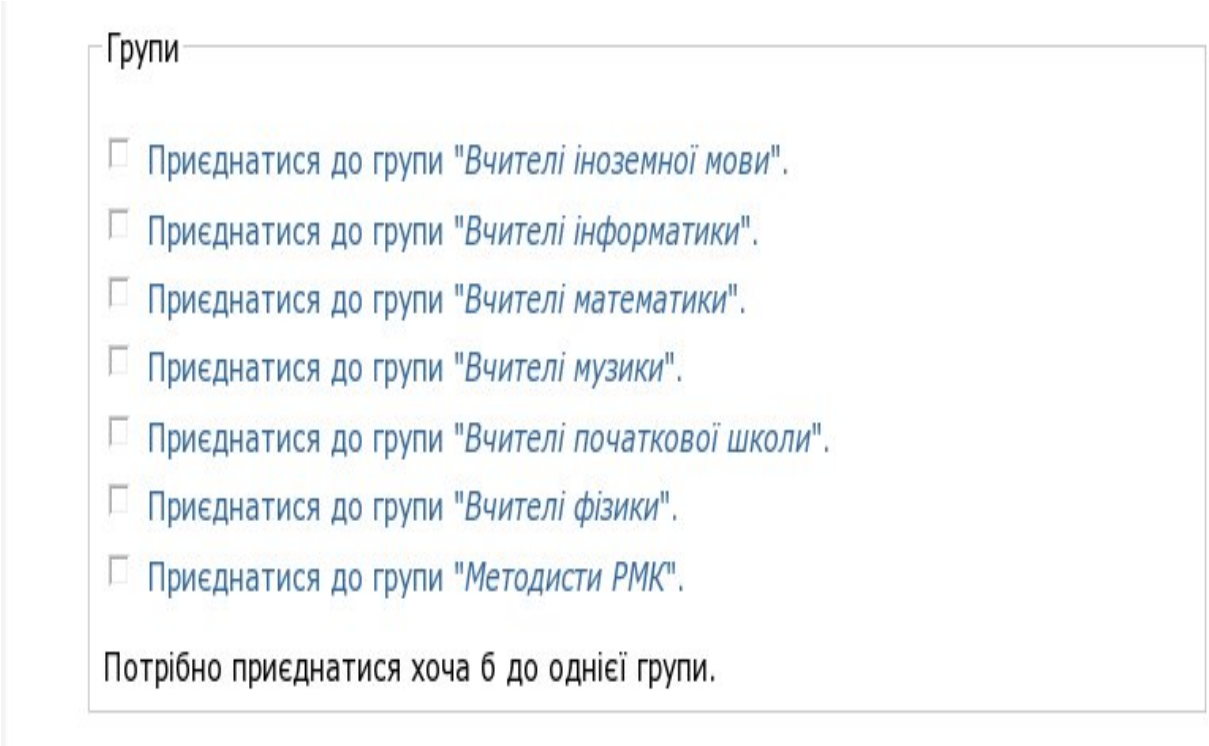

Далі необхідно обрати групи користувачів, до яких Ви бажаєте приєднатися. Список груп, поданий на цьому малюнку не повний, він буде доповнюватися за потреби. Якщо Ви виберете не всі цікаві для Вас групи (чи вони будуть утворені пізніше) або виберете зайві — великої біди немає. Ви зможете змінити Ваш вибір після реєстрації у Вашому профілі.

Наступний блок містить деяку персональну інформацію.

Поле “Прізвище, ім’я, по батькові” необхідно заповнити. Ця інформація відображається у Вашому профілі та у деяких Ваших матеріалах, наприклад, у Ваших дописах на форумах.

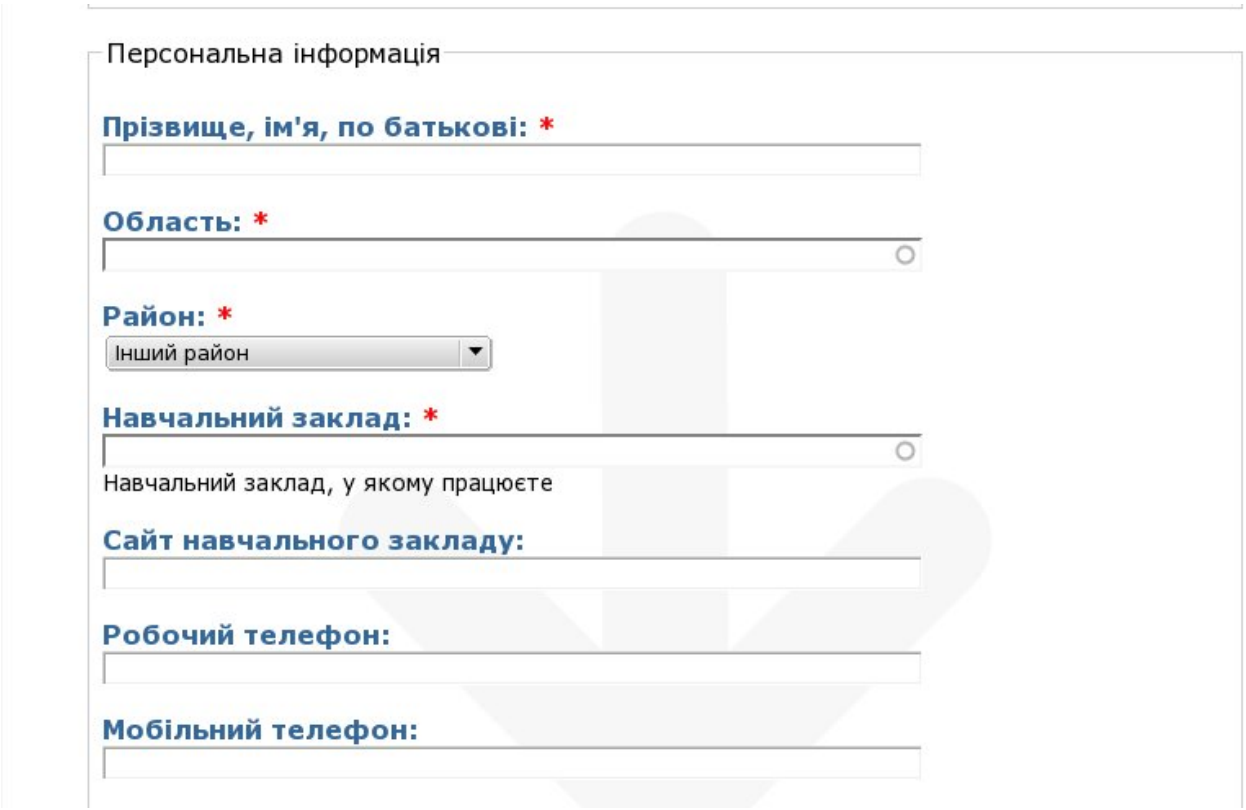

У поле “Область” впишіть область, яку Ви представляєте. Це поле за введеними Вами першими літерами пропонує варіанти, які уже вводилися іншими користувачами, і Ви можете просто вибрати один із них.

У полі “Район” виберіть Ваш район. Якщо Ви не із Черкаської області, виберіть “Інший район”.

У полі “Навчальний заклад” вкажіть навчальний заклад, у якому Ви працюєте. Ця інформація відображається у Вашому профілі та у деяких матеріалах, наприклад, у форумі.

Наступні три поля є необов’язковими, проте, ми рекомендуємо заповнити їх. Це дозволить іншим користувачам знайти більше інформації про Ваш навчальний заклад та зв’язатися з Вами за потреби.

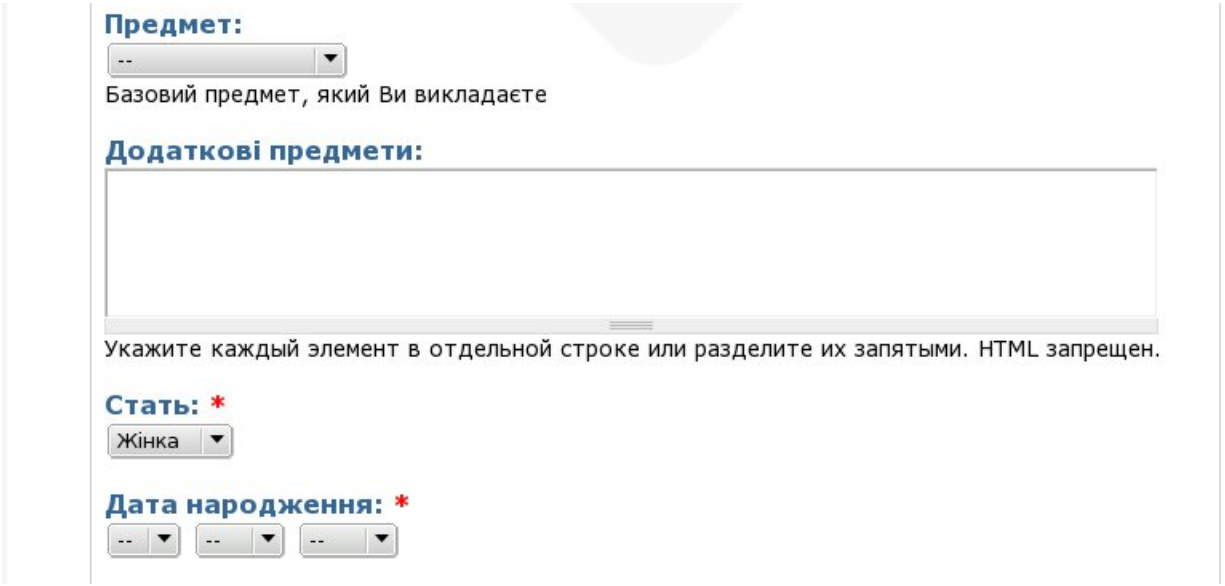

У полі “Предмет” виберіть базовий предмет, який Ви викладаєте. У полі “Додаткові предмети” впишіть інші предмети, які Ви викладаєте.

У полі “Стать” виберіть стать.

У полі “Дата народження” введіть Вашу дату народження. У Вашому профілі інші користувачі будуть бачити лише день та місяць Вашого народження.

У полі “Зображення” необхідно вказати файл із Вашим фото. Натисніть кнопку “Вибрати” і виберіть файл. Розмір фото не повинен бути більшим 170x170. Розмір файлу не повинен перевищувати 120 кБайт.

Після заповнення цих полів натисніть кнопку “Зареєструватися” внизу форми. Реєстрація завершена.

Після реєстрації та входу на сайт, Ви отримаєте доступ до основних функцій системи.

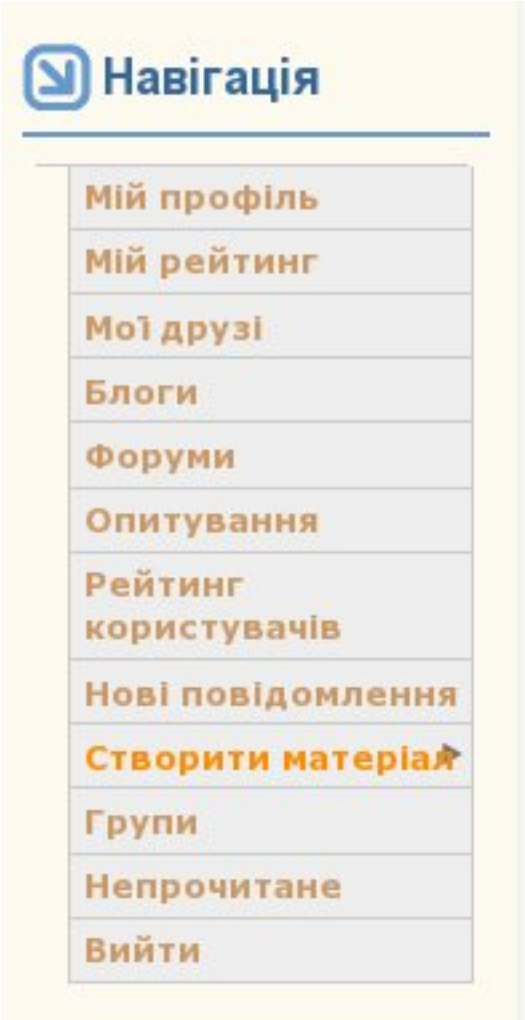

Вгорі зліва розміщено меню “Навігація”, яке дозволяє перейти до різних розділів сайту.

До меню “Навігація” винесено закладки до основних типів матеріалів сайту: блоґів, форумів, опитувань. Також, Ви можете перейти до списку груп, переглянути нові повідомлення, перейти до Вашого профілю, переглянути Ваш рейтинг та ін.

На сайті діє система рейтингування. За участь у роботі спільноти, створення нових повідомлень, блоґів, опитувань та інших матеріалів учасники спільноти отримують певну кількість балів. Таким чином, кількість балів показує активність учасника і, відповідно, його внесок до спільноти.

Розглянемо детальніше типи матеріалів, які Ви можете створити у “Спільноті”.

“Елемент блоґу” дозволяє Вам створювати новий елемент Вашого веб-щоденника (блоґу). Вміст блоґу можна уявити собі як стрічку, на якій у хронологічному порядку відповідно до дати їх публікації йдуть Ваші нотатки, так звані *пости* чи *дописи*, *повідомлення*. Зазвичай, кожний елемент блоґу (пост) має заголовок, дату публікації та, власне, основну частину — зміст. Для створення елементу блоґу обов’язково необхідно вказати заголовок — тему розділу Вашого блоґу. Для редагування власне тексту Вашого повідомлення використовується редактор, який нагадує текстовий редактор із офісного пакету.

Якщо написи на кнопках та підписи Ви бачите не українською мовою, перевірте налаштування Вашого браузера. Для того, щоб бачити українські підписи, встановіть у списку мов українську першою.

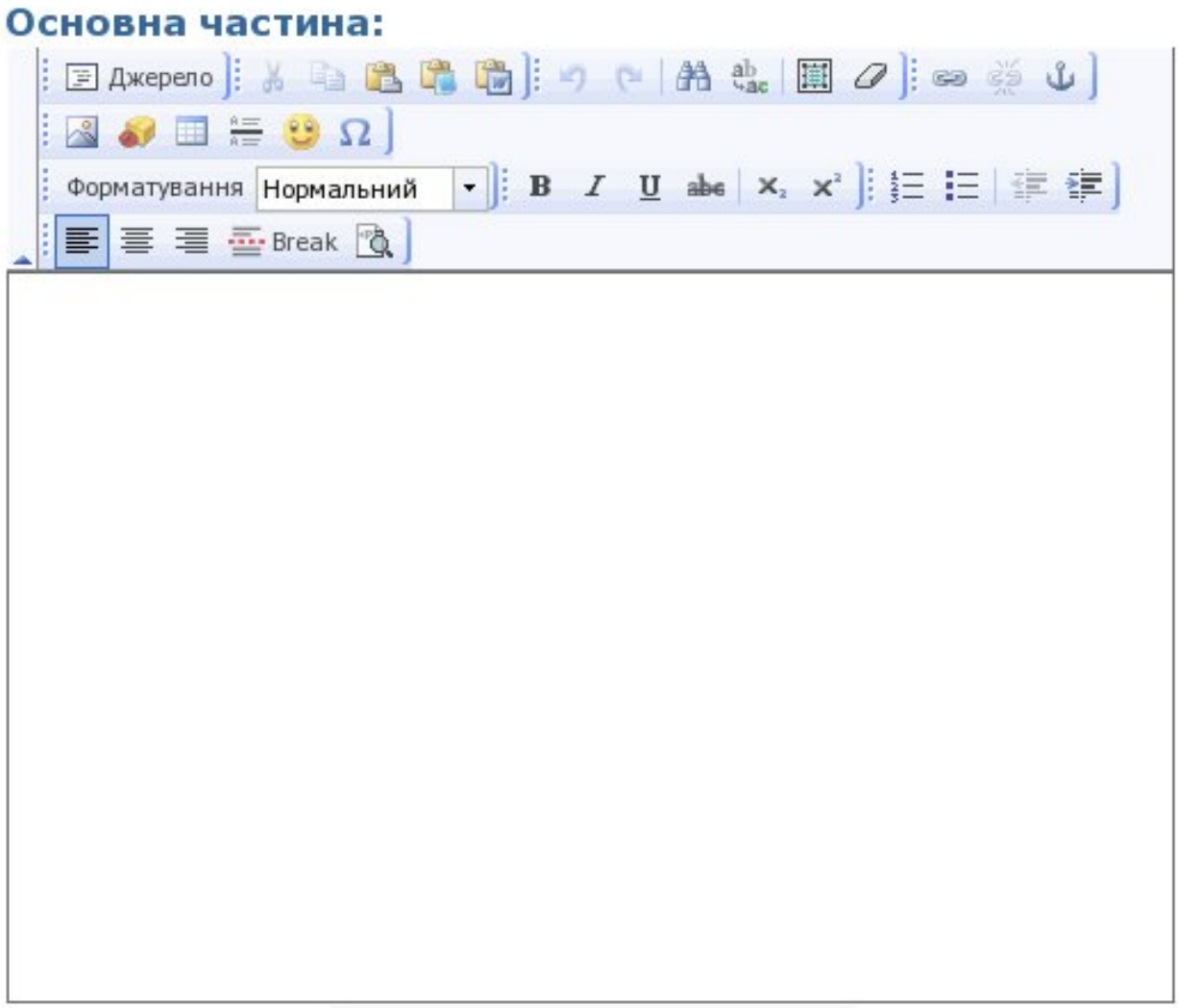

У розділі “Групи” Ви можете встановити, кому буде доступний Ваш блоґ. Тут відображаються лише ті групи, до яких Ви входите.

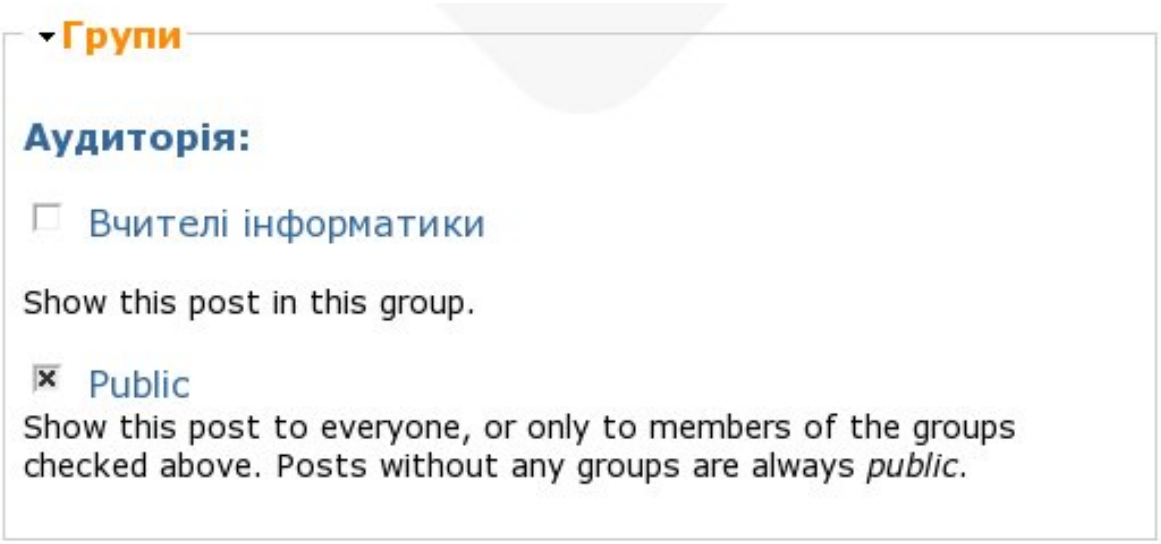

Якщо вибрана група “Public”, Ваш блоґ буде доступний всім. Для того, щоб обмежитися певною групою, зніміть відмітку з групи “Public” та встановіть відмітку на ті групи, яким має бути доступний блоґ.

У розділі “Прикріплені файли” Ви можете прикріпити до блоґу один чи кілька файлів. Файли можуть мати одне з розширень: *jpg jpeg gif png txt doc xls pdf ppt pps odt ods odp.* Розмір файлу не повинен перевищувати 1 Мбайт.

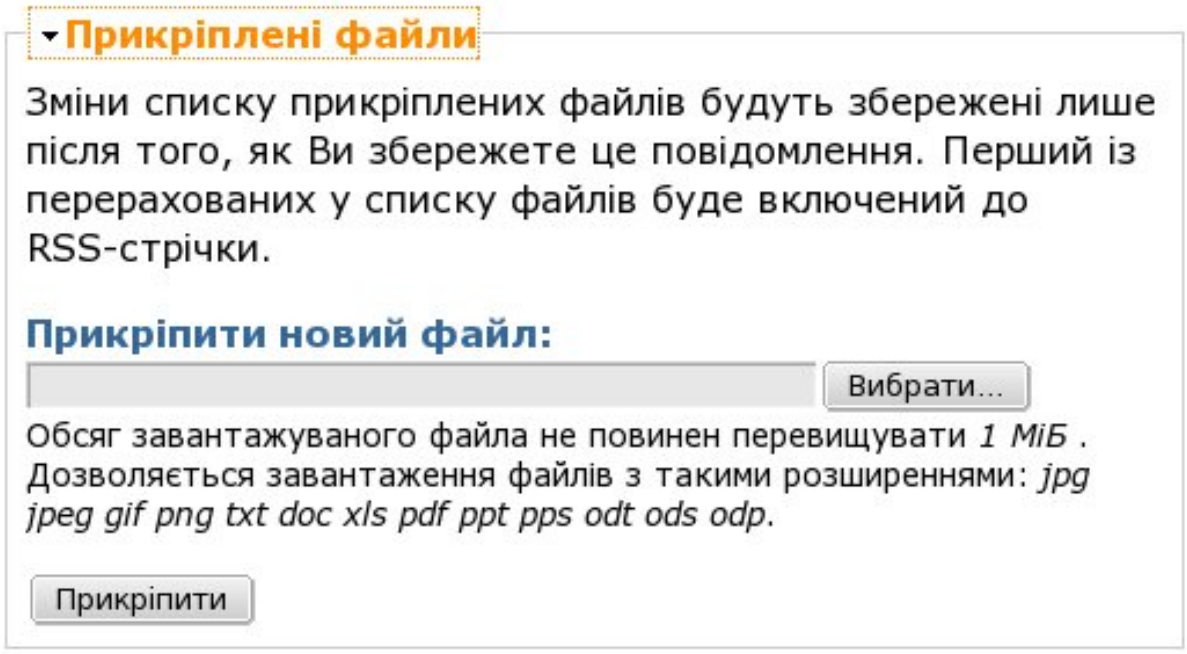

“Опитування” — дозволяє визначити думку спільноти щодо того чи іншого питання.

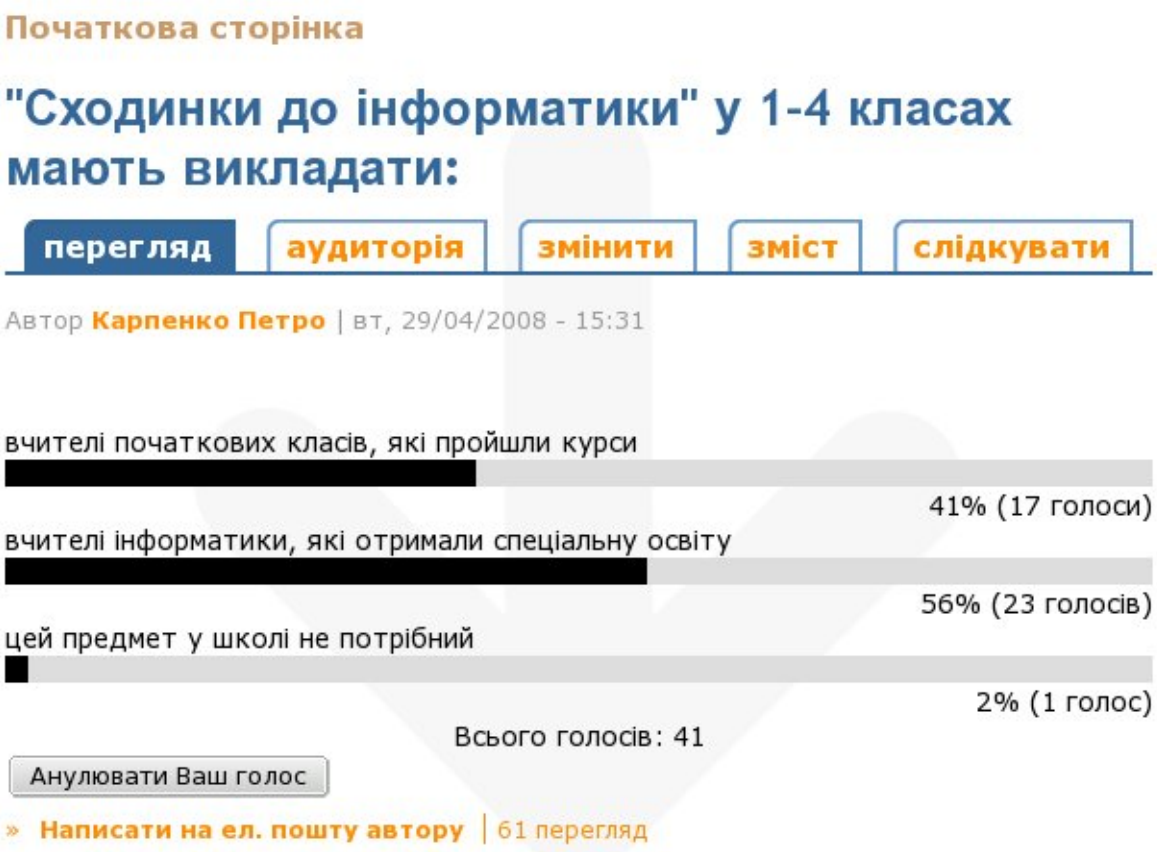

Для створення нового опитування необхідно ввести питання, яке Ви бажаєте задати спільноті, та варіанти відповіді, які Ви вважаєте необхідними. Учасники спільноти можуть також крім голосування писати свої коментарі щодо Вашого питання, якщо Ви це дозволите.

Також, Ви можете вказати, кому доступне Ваше опитування та прикріпити до опитування файли.

“Сторінка” — це звичайна веб-сторінка. Може містити досить великий обсяг матеріалу. Так само, як і для інших матеріалів, Ви можете задати групи, яким доступна сторінка, прикріпити файли. Учасники спільноти зазвичай не можуть писати коментарі до Ваших сторінок.

“Повідомлення” — дуже схоже на попередній тип. За допомогою повідомлень зручно робити оголошення, короткі інформаційні повідомлення тощо. На відміну від “Сторінки”, учасники можуть коментувати Ваші повідомлення.

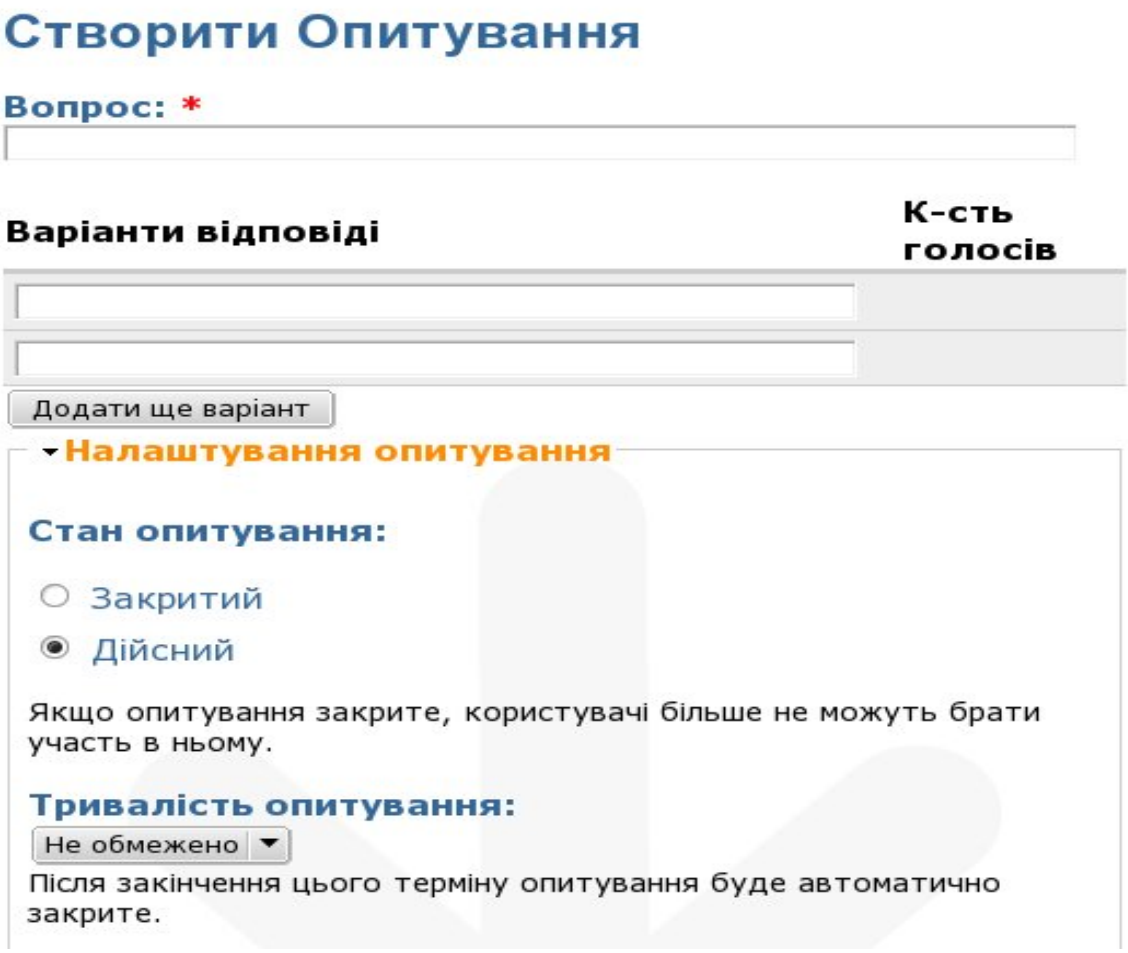

“Підшивка” — це група матеріалів інших типів, об’єднаних єдиною тематикою. У підшивку можуть об’єднуватися матеріали різних типів. Це дозволяє легко знаходити подібні матеріали.

“Тема форуму” — дозволяє створити гілку вибраного форуму.

Пункт “Список користувачів” у “Меню користувача” дозволяє переглянути список всіх користувачів спільноти, переглянути їх профілі та написати листа.

Розділ “Листування” дозволяє Вам листуватися із іншими учасниками спільноти на нашому сайті. Ви можете написати листа будь-якому учаснику спільноти і цей лист буде доступний лише Вам і йому. Коли цей учасник увійде на сайт, він отримає повідомлення про те, що для нього є листи. Також кількість непрочитаних листів відображається у розділі “Листування” біля теки “Вхідні”.

У теку “Вхідні” складаються листи, які отримані від інших учасників спільноти. У теку “Відіслані” — ті, які були відіслані

іншим учасникам. Лист можна відправити кільком користувачам одночасно.

На відміну від звичного порядку розміщення листів у електронній пошті, листи у “Спільноті” розміщуються у вигляді форуму.

Тому, якщо Ви ведете листування, листи будуть показані як у “Вхідних”, так і у “Відісланих”. Такий спосіб на перший погляд здається незручним, проте дозволяє відслідковувати послідовність листування та розвиток обговорення у часі. Листи, які Ви отримали, але ще не відповідали на них відображаються лише у теці “Вхідні”.

Щоб написати листа, виберіть відповідний пункт у розділі “Листування”.

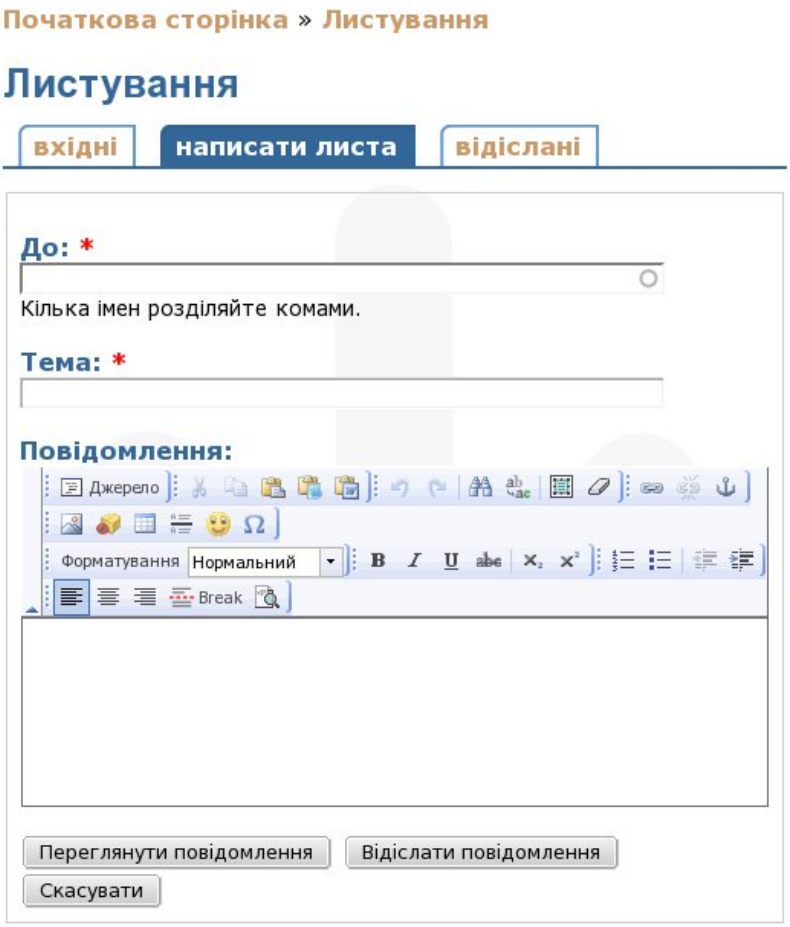

У полі “До:” потрібно вказати учасника, якому Ви хочете надіслати листа. Якщо листа потрібно надіслати кільком учасникам, вкажіть їх імена через кому. Коли Ви починаєте писати ім’я користувача, система надає Вам допомогу — список учасників імена яких починаються із введених Вами літер.

Ви можете вибрати імена із запропонованого списку, і вони

автоматично будуть вписані у це поле.

У полі “Тема” вкажіть тему (заголовок) листа.

У полі “Повідомлення” напишіть текст листа, який Ви хочете надіслати. Ви можете переглянути Вашого листа перед відправленням за допомогою кнопки “Переглянути листа”.

Шановні колеги. Запрошуємо вас до «спільноти».

Література

1. Патаракін Е.Д. Соціальні сервіси Веб 2.0/навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент освіти в Україні», 2007- 87 с.
2. http://www.i2r.ru/static/512/out_23422.shtml
3. www.tasker.ru/help/sites/Internet_Terms
4. http://mobidrive.ru/faq
5. http://ru.wikipedia.org/wiki/Wi-Fi

Видання підготовлено до друку та віддруковано
редакційно-видавничим відділом ЧОІПОПП
Зам. № 994 Тираж 100 пр.
18003, Черкаси, вул. Бидгощська, 38/1